

20

OVAM activiteitenoverzicht

10

Colofon

Hoofdredacteur en verantwoordelijk uitgever: Jan Verheyen

Redactieraad: Els De Picker, Veerle De Ridder, Anne D'Haese, Els Gommeren,
Peter Nagels, Els Van Camp, Anne Vandeputte, Johan Vanerom

Concept, copywriting en vormgeving: Pantarein

Fotografie: J. Braekevelt (Defensie), Anne Vandeputte (OVAM),
Koen Keppens en Dima Berkut

Papier: cover: macosilk 300 g FSC Mix (FSC-QGS-CO6-004006),
binnenwerk: macosilk 135 g FSC Mix

Wettelijk depotnummer: D/2011/5024/35

Inhoud

pagina 4-7 **Woord vooraf**

---

pagina 8-15 **1. Samenwerken aan een duurzame toekomst**

---

pagina 16-23 **2. Efficiëntie en effectiviteit**

---

pagina 24-31 **3. Innovatie**

---

pagina 32-39 **4. De OVAM internationaal**

---

pagina 40-46 **5. OVAM als betrouwbare partner**

---

pagina 47-54 **Facts & Figures**

→ **Met beide voeten in
de maatschappij**

Henny De Baets

Met beide voeten in de maatschappij

Interview met administrateur-generaal Henny De Baets

Bijna 30 jaar na haar oprichting heeft de OVAM nog niets van haar relevantie verloren, integendeel. Niet alleen op het vlak van milieu, maar ook op het economische en maatschappelijke plan timmert de OVAM mee aan een duurzame toekomst. In 2010 realiseerde de OVAM na jaren voorbereiding een aantal belangrijke mijlpalen en beloftevolle projecten werden opgestart. Henny De Baets, sinds 2005 administrateur-generaal van de OVAM, blikt terug op het afgelopen jaar.

Mevrouw De Baets, de OVAM publiceert met het Activiteitenoverzicht 2010 geen klassiek jaaroverzicht. Een bewuste keuze?

“Zeker, we willen aantonen dat de realisaties van de OVAM in 2010 niet zijn samen te vatten in een opsomming van individuele taken en verwezenlijkingen. Een klassiek jaaroverzicht met enkel facts & figures doet die realisaties oneer aan. Zowel op inhoudelijk als organisatorisch vlak stond de OVAM in 2010 op een scharniermoment: een nieuwe strategie, nieuwe doelstellingen, een nieuwe organisatiestructuur ... Dat vergt een denken en handelen met een doordacht langetermijnperspectief. Tal van activiteiten en projecten gingen in 2010 of zelfs daarvoor al, van start en worden de komende jaren voortgezet. Die evoluties willen we met dit overzicht onder de aandacht brengen.”

“Dat we onze ogen niet willen sluiten voor wat er rondom ons gebeurt, is een andere belangrijke reden om niet te kiezen voor een klassiek bedrijfsverslag. De OVAM is een overheidsorganisatie met een belangrijke maatschappelijke functie. Eén die ook onlosmakelijk verbonden is met andere facetten van de samenleving (economische welvaart, maatschappelijk welzijn, ...). We moeten ook op die vlakken een meerwaarde betekenen voor de maatschappij. We willen met andere woorden een overheidsorganisatie zijn die met beide voeten in de maatschappij verankerd is. Die keuze houdt in dat we nu al verschillende jaren intensief samenwerken met organisaties uit alle lagen van de maatschappij: met bedrijven, met onderzoeken wetenschapsinstellingen, met overheden uit andere beleidsdomeinen ... Volgens ons is dat de

enige juiste weg vooruit. Die overtuiging zit ook in onze baseline 'Samen maken we morgen mooier'. We willen die boodschap illustreren in dit Activiteitenoverzicht."

"Maar het moet gezegd: dat alles neemt uiteraard niet weg dat die facts & figures een belangrijk onderdeel blijven van de werking van de OVAM en zeker niet verwaarloosd worden. We hebben ze kernachtig samengebonden en achteraan het Activiteitenoverzicht geplaatst."

We zagen in OVAM.link, het magazine van de OVAM, al enkele voorbeelden van samenwerkingsprojecten en initiatieven die de brug slaan tussen ecologie enerzijds en economie of maatschappij anderzijds. Welke zijn bepalend geweest in 2010?

"Het waren er uiteraard een heleboel en ik nodig de lezer graag uit om een aantal daarvan in dit Activiteitenoverzicht te ontdekken. Bepalend zijn niet zozeer de initiatieven op zich, maar wel de meerwaarde die ze inhouden. Neem nu de economische relancemaatregelen voor bodemsanering. Door de financiële zekerheden te verlagen met 25 % voor saneringen die voor eind 2010 gegarandeerd opgestart worden, hebben we 14 miljoen euro kunnen deblokken. In tijden van een economische crisis kan dat verschil tellen."

"Samenwerkingsverbanden zijn soms ook simpelweg essentieel om onze doelstellingen waar te maken. Het afval- en materialenbeheer - dat zich in 2010 helemaal op het kringloopdenken heeft

georiënteerd - is daarvan al doordrongen. Materiaalkringlopen sluiten kan je als overheid immers niet alleen. Je hebt er de wil en de medewerking van alle actoren voor nodig: producenten, distributeurs, afvalophalers- en verwerkers ... Noem maar op. Mooi voorbeeld wat dat betreft was het ketenbeheerproject met de tapijtsector dat de OVAM in 2010 startte. Alle betrokkenen van de tapijtketen werden rond de tafel gebracht om samen naar innovatieve oplossingen te zoeken: zowel om het afvalprobleem aan te pakken, als om het productontwerp te verbeteren. Door de kennis te bundelen is dat ook gelukt."

U haalde het al aan: 2010 was een jaar dat ook in het teken stond van de economische crisis en van het herstel. Heeft dat een impact gehad op de activiteiten van de OVAM?

"Ongetwijfeld. Ook de OVAM heeft in 2010 noodgedwongen moeten besparen. Maar laten we daar niet te sterk op focussen. De uitdaging bestaat erin om met minder middelen eenzelfde of zelfs een betere dienstverlening aan te bieden. Dat betekent dat je oog moet hebben voor efficiëntie en effectiviteit van de organisatie. De OVAM heeft in dat kader een aanzienlijke bijdrage geleverd aan het 'meerjarenprogramma slagkrachtige overheid' van de Vlaamse overheid. Maar we hebben ook een eigen programma opgesteld, met projecten en verbeterpunten. Dat heeft gevolgen voor alle afdelingen van onze organisatie, maar het levert ook klaar en duidelijk resultaten op. Een voor-

beeld: dankzij efficiëntiewinsten bij ambtshalve tussenkomsten zijn we er in 2010 in geslaagd 54 % meer dossiers op te starten bij gelijkblijvende middelen.”

“Maar efficiëntie- en effectiviteitswinsten liggen niet enkel in besparingen of de werking van de organisatie. Je kunt ze ook terugvinden in het beleid. Zo werd in 2010, dankzij een versoepeling in het bodembeleid, de overdracht van delen van percelen mogelijk gemaakt. Ook dat zijn efficiëntiewinsten.”

In 2011 bestaat de OVAM precies dertig jaar. Meteen na haar oprichting in 1981 werd de OVAM, de eerste Vlaamse milieuoverheid, een pioniersrol toegedicht. Heeft de OVAM die rol vandaag nog steeds?

“Ik vind van wel. Het is alleszins onze doelstelling die rol te blijven spelen en waar te maken. Kijk, het Afvalstoffendecreet uit 1981 was zijn tijd ver vooruit. Decennialang gingen we er van uit dat afval een ‘probleem’ was. Die visie is vandaag aan een grondige herziening toe: afval is niet langer een probleem, maar een grondstof voor nieuwe producten en ontwerpen. Met andere woorden: afval kan uitgroeien tot een belangrijke bouwsteen voor de toekomst. Maar dat vergt wel een geheel nieuwe aanpak, die we de voorbije jaren hebben voorbereid. Er is bijvoorbeeld al een hele weg afgelegd dankzij onze werking rond eco-efficiëntie en ecodesign. In 2011 zullen beiden ook verankerd worden in het nieuwe Materialendecreet. Dat zal het Afvalstoffendecreet uit 1981 vervangen.”

Worden die nieuwe visie en aanpak ook erkend?

“Ja, zeker op het internationale forum is de appreciatie enorm. Wat dat betreft hebben we in 2010 schitterende resultaten behaald. België was in de tweede helft van 2010 voorzitter van de Europese Raad. Onder impuls en het voorzitterschap van Vlaams minister van Leefmilieu Joke Schauvliege leverde de OVAM een belangrijke bijdrage aan de Informele Raad Leefmilieu in juli. Daarbij werd de noodzaak van duurzaam materialenbeheer prominent op de Europese agenda geplaatst.”

“Een ander hoogtepunt was ongetwijfeld het eerste OESO Global Forum on Sustainable Materials Management waarvoor de OVAM in oktober gastvrouw en co-organisator was. Dat vond ik persoonlijk een belangrijke en mooie erkenning van de pioniersrol die de OVAM in het materialenbeheer wil opnemen. Ook tijdens de wereldtentoonstelling in Shanghai konden onze Vlaamse bodem-

duurzaamheidsoplossingen op veel belangstelling rekenen.”

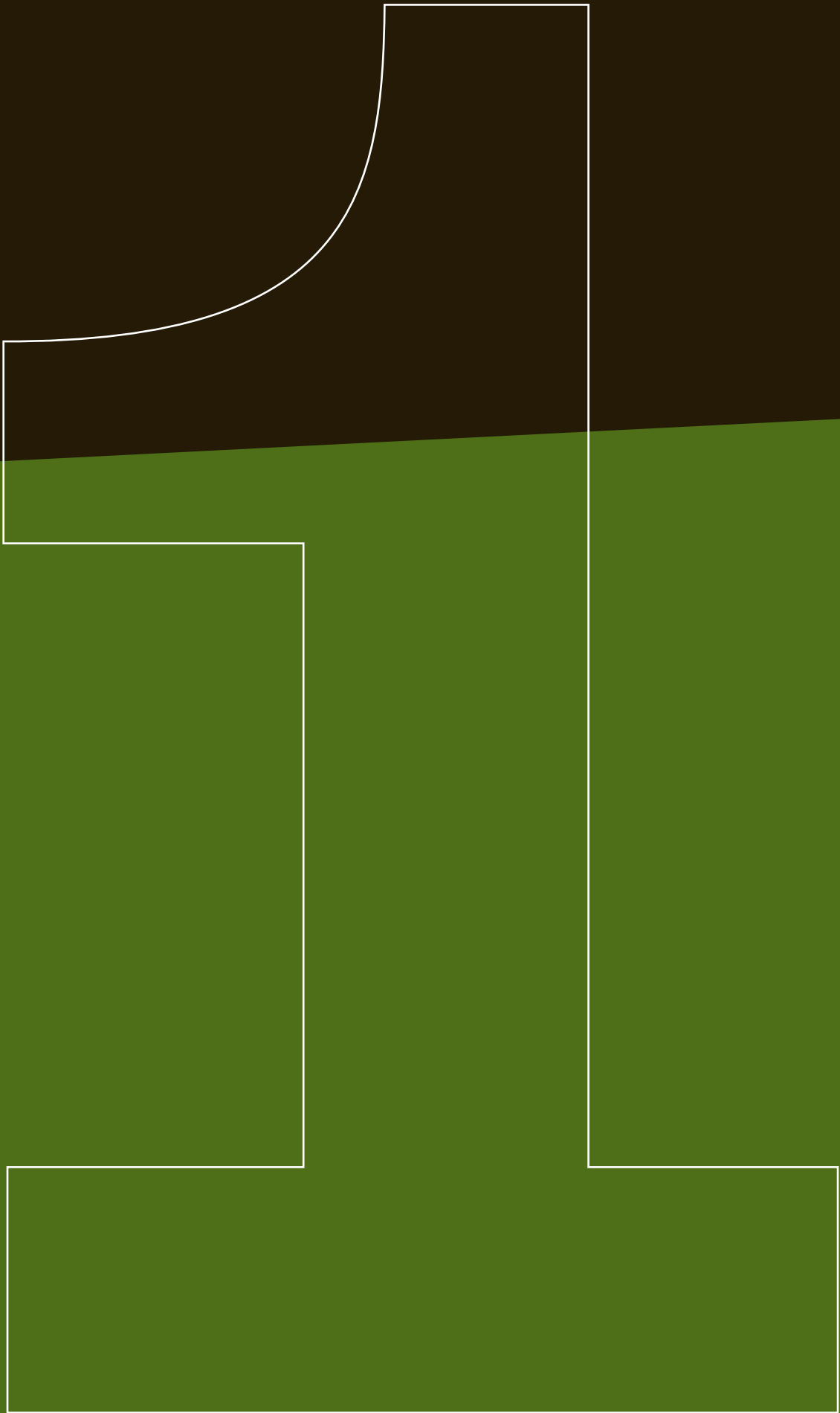
“En we mogen ook niet vergeten dat we in 2010 mee aan het roer stonden van twee Europese projecten die sterk gericht zijn op innovatie. City-Chlor, dat gecoördineerd wordt door de OVAM en op zoek gaat naar oplossingen voor bodemverontreinigingen met gechloreerde solventen in stadsomgevingen. Het ander project is Cradle to Cradle Network. Dat is een waar C2C-leernetwerk dat op zoek gaat naar best practices in heel Europa.”

Genoeg kwaliteit in huis dus om de uitdagingen voor de volgende dertig jaar het hoofd te bieden?

“Ik ben er rotsvast van overtuigd dat we daarin zullen slagen, ja. Maar dan moeten we ons blikveld voldoende ruim houden en maatschappelijk relevant blijven. Niet alleen innovatie telt, we moeten ook kwaliteit bieden en optreden als betrouwbare partner. Betrouwbaarheid schuilt in alle dossiers. Of het nu gaat om een goede bewonerscommunicatie bij bodemsaneringswerken, de samenwerking met lokale besturen bij het beheer van huishoudelijk afval, of om het even wat.”

“Begin 2010 deed er zich een incident voor bij een failliet chemiebedrijf in Zelzate. Door snel in te grijpen heeft de OVAM getoond hoe je met accuraat en deskundig optreden milieu-incidenten kan voorkomen. We moeten maar aan de milieuramp in Hongarije denken om te beseffen dat zo iets niet vanzelfsprekend is. We hebben in dat dossier het verschil gemaakt. Die accuraatheid en oplossingsgerichtheid mogen we ook nooit uit het oog verliezen.”

**Mevrouw De Baets,
hartelijk dank voor dit gesprek.**

Duurzame vooruitgang, een kwestie van samenwerken

De herontwikkeling van oude industrieterreinen, relancemaatregelen die de bodemsaneringssector aanzwengelen, Cradle to cradle in de bouw ... De lijst met OVAM-thema's is lang en divers. Minstens één ding hebben ze gemeen: duurzame vooruitgang is hun doel. Een groene economie, leefbare steden, een efficiënt ruimtegebruik zijn de sleutelwoorden voor de samenleving

van morgen. De OVAM neemt ze ter harte en doet dat met een open blik. Van sectorfederaties, over projectontwikkelaars, tot steden en gemeenten: onze partners zijn onmisbaar om het Vlaamse afval-, bodem- en materialenbeleid waar te maken. Omgekeerd kunnen ze allemaal rekenen op onze kunde om hun duurzame doelen waar te maken.

Saneren om beter te investeren

Dat de sanering van een verontreinigde grond garant staat voor een stevige ecologische winst, is bekend. Maar bodemsanering is ook een economische hefboom. Projectontwikkelaars worden vaak afgeschrikt door een verontreinigde grond. Wordt het terrein dan toch gesaneerd, dan betekent dat vaak dé doorbraak voor de herontwikkeling van een terrein, en zelfs een heel gebied. De maatschappelijke meerwaarde ... die spreekt voor zich.

De open ruimte in Vlaanderen is al beperkt, verontreinigde terreinen zetten die nog eens extra onder druk. Gronden saneren en ze zo maatschappelijk én economisch recupereren is een manier om ruimte terug te winnen. Bij de saneringen die ze zelf ambtshalve uitvoert, gaat de OVAM steeds op zoek naar slimme combinaties. Eddy Wille, afdelingshoofd Interventies, Verwijderingen en Saneringen: "Hoe kan de sanering worden ingepast

in een havenontwikkeling, een bouwproces voor een ziekenhuis, een stadsvernieuwingsplan ... Die vraag drijft onze projecten. Door te saneren krijgen we vastgelopen dossiers vaak weer op de rails en is de interesse van potentiële investeerders opnieuw gewekt. Ook op economisch vlak is er dan een duidelijke plus."

Balmatt

Dat saneren de gangmaker kan zijn voor de herontwikkeling van een vervuild terrein, toont de Balmatt-site in Mol zwart op wit aan. “Ruim tien jaar geleden ging het Molse asbestverwerkende bedrijf Balmatt Industries failliet en liet een zwaar verontreinigd terrein achter. Het asbestafval en de omvangrijke bodemverontreiniging zetten een serieuze rem op het gebruik van het terrein”, zegt Eddy Wille.

Maar sinds de OVAM in 2007 een tandem vormt met Siteontwikkeling Vlaanderen (SOV), zit er opnieuw schot in de zaak. De partners maken met deze asbestoperatie - de grootste ooit in Vlaanderen - 6,5 hectare vrij voor een nieuwe technologiesite. Kenniscentrum VITO zal hier een nieuwe thuisbasis vinden.

De sanering wordt zoveel mogelijk op één lijn gebracht met de plannen voor de herontwikkeling. Verwacht wordt dat eind 2011 alle grondwerken achter de rug zijn, zodat de nieuwe eigenaar de terreinen in gebruik kan nemen. Vlaanderen is dan verlost van een van haar grootste historische milieulasten en de regio krijgt terreinen ter beschikking om nieuwe activiteiten te ontplooiën. Ook voor de tewerkstelling in de regio is die opwaardering een mooie zaak.

Geen afzonderlijke stappen

Eddy Wille besluit: “Het is ontzettend belangrijk dat de OVAM van bij het begin bij een herontwikkeling betrokken is. Op dat moment zijn er nog veel wegen open. Door vroeg te communiceren kunnen we maximaal afstemmen. In het verleden zagen we bodemsanering en herontwikkeling als afzonderlijke stappen. Maar heel vaak zijn er echter kansen om de twee in samenhang te bekijken. Door verstandig te combineren, valt er langs de twee kanten heel wat te winnen.”

Saneringen hefboom voor herontwikkeling Vilvoorde

De strategische ligging van Vilvoorde, vlak bij Brussel, de luchthaven en het water deed deze stad uitgroeien tot een industrieel centrum, maar liet er ook tientallen bodemverontreinigingen achter. Het plan is nu om van Vilvoorde opnieuw een leefbare stad te maken. Maar om dat mogelijk te maken, staat er nog heel wat saneerwerk voor de boeg. Eddy Wille: “Bruikbare terreinen zijn in deze regio - met een schaarste aan goed gelegen projectgronden - hard nodig. Maar tegelijk vormt bodemverontreiniging een drempel voor projectontwikkelaars. En daar komt de expertise van de OVAM goed van pas. Sanering is geen eindpunt, maar helpt vooruit waar het hier écht om gaat: gronden die vandaag niets opbrengen, een maatschappelijke bestemming en een economische meerwaarde geven.”

Nog in Vilvoorde startte de OVAM vorig jaar met een bodemonderzoek van regionale omvang. Dat onderzoek brengt een uitgestrekte ondergrondse pluim van gechloreerde koolwaterstoffen en benzeen in kaart: een primeur voor Vlaanderen.

Ketenbeheer **wint veld**

Het efficiënt sluiten en het grondig hertekenen van materiaalkringlopen: dat is kort gezegd waar duurzaam omgaan met grondstoffen om draait. Of nog: producten zó ontwerpen dat ze, eens afgedankt, ontmanteld kunnen worden en de onderdelen een nieuw leven krijgen, als basisgrondstof voor een nieuw product. Ketenbeheer (Cradle to cradle of kortweg C2C) is aan een flinke opmars bezig. De OVAM toont de weg.

Versleten Nikes die weer sportschoen worden, petflessen die worden bewerkt tot binnenbekleding voor auto's ... Ketenbeheer vraagt een andere kijk. Eén die alle fasen in de productie en de consumptie van een product samen beschouwt: vanaf de grondstof over de fasen van productie en consumptie tot en met de afdankingsfase. De idee is dat grondstoffenleveranciers, producenten, distributeurs en verkopers verder kijken dan hun eigen poort en samenwerken om hun producten en een hele sector duurzamer te maken.

Tapijtketen in kaart

De tapijtsector kwam het afgelopen jaar uit de bus als een opportuniteit om ketenbeheer in een sector uit te testen. De sector heeft het moeilijk en beseft dat innovatie de te bewandelen weg is om erbovenop te geraken. Piet De Baere, beleidsmedewerker bij de dienst Beleidsinnovatie: "Op dit moment worden nog niet zoveel tapijten gerecycled. Dat is spijtig, want de technologie bestaat. Samen met Fedustria (de Belgische federatie voor

textiel-, hout- en meubelindustrie) hebben we de sectorspelers samengebracht: producenten van grondstoffen en tapijt, distributie, de vloerders, de verwerkers, de transportsector en Centexbel (het kenniscentrum van de textielindustrie). Samen onderzoeken we hoe tapijtafval kan worden voorkomen en welke tapijten de beste opties bieden voor recyclage. Zowel tapijten voor gezinswoningen als toepassingen in kantoorgebouwen en hotels worden bekeken. Het project is voor Vlaanderen een primeur, maar krijgt ook internationale bijval. De European Carpet and Rug Association steunt het project en stimuleert haar leden om mee te doen.”

Verder demonstreren

Eén voorwaarde voor een succesvol ketenbeheer is alvast dat de neuzen in dezelfde richting wijzen. “De producenten die milieuvriendelijkere tapijten ontwikkelen; de distributeurs die identificatie- en transportsystemen opzetten om de tapijten na gebruik gemakkelijk en snel in te zamelen; de verkopers die de nieuwe tapijten promoten ... Zowel technologische vernieuwingen als marketinginspanningen zijn nodig. Dat is voor elk ketenbeheerproject de sleutel tot succes”, besluit Piet De Baere.

De OVAM verwacht dat het proefproject in de tapijtsector een geheel nieuwe methodiek oplevert, met participatie van alle sectorspelers als motor. Dat concept zal ze nu ook toepassen om het ketenbeheer te demonstreren van bijvoorbeeld vlakglas, cellenbeton en voeding. Voor cellenbeton wordt samen met de sector een project voorbereid.

Samenwerking met gemeenten en steden krijgt nieuwe dynamiek

Lokale besturen zijn sinds lang OVAM's bondgenoot. Ze stonden mee aan de wieg van het Vlaamse model voor selectieve inzameling en recyclage van huishoudelijk afval en leveren al jaren essentiële data over bodemverontreiniging. Vandaag sluit de OVAM met de Vlaamse steden en gemeenten een nieuwe generatie van overeenkomsten. Creatief maatwerk is het toverwoord.

Steden en gemeenten kampen nog te vaak met problemen die niet binnen de gangbare programma's opgelost geraken. Die problemen en behoeften zijn niet overal gelijk. In de ene stad zijn afval op straat en openbare netheid een blijvend zeer. Terwijl een andere met verontreinigde sites kampt die niet gesaneerd geraken en nog een andere plannen maakt voor het ontwikkelen van een wijk.

De OVAM biedt daarom een aanpak op maat aan, die rekening houdt met de specifieke knelpunten en bijzondere vragen van gemeenten. Concreet wil de OVAM nieuwe samenwerkingen sluiten om gericht samen te werken aan een heel gamma van projecten: bodemsanering in woonzones, sanering van brownfields in functie van stadsontwikkeling, proefprojecten op het vlak van alternatieve selectieve inzameling en verwerking, het uitbouwen van de voorbeeldfunctie van de lokale overheid, het sluiten van materiaalkringlopen en het realiseren van ketenbeheer op lokaal niveau.

Meer dan één verontreiniging: overeenkomsten op maat

Overheidsbedrijven en ondernemingen die op verschillende plaatsen en op grote schaal met bodemverontreiniging kampen, kijken vaak tegen veelvuldige onderzoeken en hoge saneringskosten aan. De bedrijfsspecifieke samenwerkingsovereenkomst (BSOK) biedt uitkomst.

Eddy Van Dyck, afdelingshoofd Bodembeheer: “Kampt een (overheids)bedrijf met verontreiniging op verschillende van zijn vestigingen, dan proberen we een overeenkomst te sluiten. De bodemonderzoeken en -saneringen worden dan gespreid in de tijd én volgens prioriteit.”

“Zo een bedrijfsspecifieke overeenkomst biedt heel wat voordelen. De rode draad is maatwerk. Elk bedrijf heeft immers zijn eigen knelpunten: op het gebied van informatie-uitwisseling, op het vlak van oriënterend bodemonderzoek, sanering ... Voor én samen met ieder bedrijf werken we een specifieke oplossing uit. Het bedrijf ziet het kluwen van

onderzoeken en saneringen ontwaard, en apprecieert de fasering die deze oplossing biedt. En ook wij halen er voordeel uit: voor een behoorlijke oppervlakte krijgen we immers een klaar beeld van de aanwezige verontreiniging. Dat beide partijen profijt halen uit de samenwerking, is trouwens in elke BSOK een voorwaarde.”

Bedrijven zetten zelf de stap

De OVAM sloot in het verleden al BSOK's met Bekaert, Umicore en NMBS. Later volgden nog BSOK's met onder meer Tessenderlo Chemie, De Lijn en De Gasfabriekgroep. Eddy Van Dyck: “Een evaluatie leerde ons dat overheden en bedrijven de werkwijze appreciëren en tevreden zijn over de

samenwerking. Opvallend: bedrijven stappen ook zelf steeds vaker naar de OVAM met de vraag om een BSOK te sluiten.”

De komende jaren zet de OVAM verder in op bedrijfsspecifieke overeenkomsten. Dit voorjaar geraakten nog BSOK's rond met het ministerie van Landsverdediging, het Havenbedrijf Antwerpen en het Vlaamse Agentschap Wegen en Verkeer. Met andere zoals Campine, NV De Scheepvaart en de Maatschappij van de Brugse Zeevaartinrichtingen, lopen de onderhandelingen nog.

Relancemaatregelen geven Vlaamse economie zuurstof

Na het *annus horribilis* 2009 was ook 2010 economisch gezien een hoogst onzeker jaar. Om de bodemsaneringssector doorheen deze moeilijke tijden te loodsen, heeft Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur Joke Schauvliege op aangeven van de OVAM twee economische relancemaatregelen ingevoerd. Centraal staat de verlaging van de financiële zekerheid tot 75 % van de geraamde saneringskost. Het systeem maakt middelen vrij om de eigenlijke bodemsanering te financieren én te investeren in een groenere economie.

Wordt een risicoground overgedragen, dan moet de overdrager een verbintenis tot bodemsanering aangaan en de nodige financiële zekerheden (waarborgen) stellen. Voor saneringsplichtigen weegt het stellen van deze zekerheden, bovenop de kost van de eigenlijke sanering, door. Twee tijdelijke relancemaatregelen moeten deze zware dobber verlichten.

Een eerste maatregel is op maat van

saneringsplichtigen die al een financiële zekerheid gesteld hadden, maar nog niet met de werken waren gestart. Om deze dossiers een duwtje in de rug te geven, heeft de OVAM de financiële zekerheid verlaagd tot 75 % van de geraamde saneringskost bij de start van de werken. Zo kwam 25 % van het bedrag vrij. De maatregel geeft een financiële impuls om verontreinigde terreinen versneld te saneren. Bovendien geeft ze een boost aan de bodemsaneringssector. Alle saneringen gestart vóór 31 december 2010 konden van deze maatregel genieten. Een tweede, analoge maatregel met dezelfde verlaging van de waarborg en dezelfde voorwaarden, is enkel van toepassing op nieuwe overdrachten van risicoground. De relancemaatregelen zijn tot dusver een succes. Zo werd in 2010 bijna 14 miljoen euro aan financiële zekerheid opnieuw in de economie gepompt. Het potentieel was echter nog groter. Daarom werd beslist om de relancemaatregel te verlengen en intensief te communiceren naar de bedrijven en bodemsaneringswereld.

Het afval-, materialen- en bodembeleid treft doel

De zaken adequaat aanpakken (efficiëntie of doelmatigheid) en de juiste dingen doen (effectiviteit of doeltreffendheid): het mantra van de bedrijfswereld is ook in overheidsbedrijven van tel. **Efficiënt en effectief werken drukt de kosten én levert meer en betere output: een maxi-**

male meerwaarde voor de samenleving. Door grootschalige bodemsaneringen in één beweging aan te pakken, wetgeving gecontroleerd te versoepelen, te werken aan een slagkrachtige dienstverlening en een geoliede organisatie maken we van E² méér dan alleen een begrip.

Grootschalig saneren, adequaat saneren

Een aantal regio's in Vlaanderen kampt met een vervelende erfenis uit hun industrieel verleden. In de Noorderkempen werden jarenlang zinkassen gebruikt als ophoogmateriaal voor opritten, tuinen en wegen. In de streek van Kapelle-op-den-Bos zijn dan weer honderden gronden vervuild met asbestcementdraailingen. Een uitgestrekte bodemverontreiniging, zeker als die risico's inhoudt voor de gezondheid, vraagt een afgewogen aanpak én organisatietalent. Zulke grootscheepse saneringen in één keer aanpakken heeft niets dan voordelen.

Projectleider bij de afdeling Interventies, Verwijderingen en Saneringen Sven De Mulder: "Zowel de streek van Kapelle-op-den-Bos als de Noorderkempen worden geconfronteerd met een specifiek, maar wijdverspreid bodemprobleem. Het gaat in beide gevallen om honderden mogelijk verontreinigde percelen. Die moeten allemaal onderzocht en gesaneerd worden. Zowel asbest als zware metalen kunnen immers schadelijke effecten hebben op de gezondheid. Voor beide verontreinigingen kwam de OVAM met een vindingrijk en efficiënt plan, waar de gemeentebesturen en de bewoners zich helemaal in konden vinden."

Stappenplan voor asbestcementsanering

In de regio Kapelle-op-den-Bos en Willebroek werden tuinen, opritten, paden en toegangswegen lange tijd opgehoogd of verhard met asbestcementdraailingen. Dat is een afvalstof die destijds ontstond bij de productie van asbestcementen rioleringsbuizen. Na enkele individuele klachten in Kapelle-op-den-Bos en Willebroek, nam de OVAM het initiatief om het probleem van de asbestcementdraailingen in zijn geheel in kaart te brengen en de verontreinigde percelen te saneren.

Voor het probleem in Kapelle-op-den-Bos en regio werd een stappenplan uitgekend: communiceren en inventariseren, onderzoeken en saneren. Centraal in de aanpak stond de participatie van de bewoners zelf. Via een grootscheepse communicatiecampagne werden ze opgeroepen om een meldingsformulier in te dienen bij een vermoede-

den van asbestcementdraailingen op hun perceel. "Onze oplossing is uitgekend op maat van een bijzonder bodemprobleem met een uitzonderlijke schaalgrootte. Door alle saneringen samen aan te vatten, kan er flink bespaard en sneller gewerkt worden. En daar zijn zowel wij als overheid als de particulier mee geholpen", zegt Sven De Mulder.

Een vervolgactie focuste op 27 gemeenten in de brede regio Mechelen, van Aartselaar tot Wemmel, en van Buggenhout tot Duffel. Het recept van de eerste campagne bleek opnieuw te werken.

"Ook elders werkt het"

Het concept Kapelle-op-den-Bos bood ook in Noord-Limburg soelaas. In de omgeving van de vroegere zinksmeltbedrijven in Overpelt, Balen en Lommel werden jarenlang zinkassen gebruikt om tuinen en opritten te verhard. "Ook hier pakken we het probleem in stappen aan. Eén, inventariseren door doorgedreven te communiceren. Twee, onderzoeken. En drie, saneren. We werken nauw samen met de bedrijven Umicore en Nyrstar. De maatregelen worden gefinancierd op basis van een overeenkomst tussen Umicore, de OVAM en de Vlaamse Regering (2004) en zijn opgenomen in het Actieplan Cadmium (2006) van de Vlaamse minister van Leefmilieu. De bedrijfsterreinen van de vroegere fabrieken zijn reeds gesaneerd, en ook de opritten en tuinen in de onmiddellijke omgeving van de zinkfabrieken. Voor gronden in de ruimere omgeving loopt de verwijdering van zinkassen nog", besluit Sven De Mulder.

Percelen delen: het kan voortaan

De OVAM heeft het afgelopen jaar de overdracht van delen van kadastrale percelen versoepeld. Om te beoordelen of een grond als een risicoground moet worden gezien, stapt ze af van de evaluatie per kadastraal perceel. De vereenvoudiging komt tegemoet aan vragen vanuit de sector en de beroepsfederatie van notarissen. Ze helpt om perceeldelen die niet verontreinigd zijn, sneller over te dragen. Op 1 juli 2010 is de regeling ingegaan.

Dossierhouder bij de afdeling Bodembeheer Tom Behets: "Of een grond al dan niet als risicoground gecatalogeerd werd, werd geëvalueerd op niveau van het kadastraal perceel. Soms wordt maar een deel van een perceel overgedragen. Wanneer op dat deel geen risico-inrichtingen gevestigd zijn of waren, dan zijn de zogenaamde bijzondere overdrachtsbepalingen van kracht. Maar die zorgden nogal eens voor onnodige vertragingen."

"Onder bepaalde voorwaarden kunnen niet-verontreinigde delen van risicogrounden voortaan buiten de procedure van het Bodemdecreet om overgedragen worden. De uitzonderingsregeling kan betrekking hebben op de onderzoeks- en meldingsplicht, maar ook op de verdere stappen van de procedure: de verplichting om een beschrijvend bodemonderzoek uit te voeren en een bodemsaneringsproject op te stellen, de verplichting om een verbintenis aan te gaan en een financiële zekerheid te stellen. In het eerste geval handelt de notaris het dossier af en komt de OVAM niet meer tussen, in de tweede situatie is dat vaak wel het geval."

Op een half jaar tijd kreeg de OVAM al tientallen aanvragen binnen. De richtlijnen van de versoepelde regeling voor delen van percelen staan op de website van de OVAM. Ze werden ook verwerkt in de meest recente versie van de standaardprocedure oriënterend bodemonderzoek (maart 2011).

“Meer capaciteit voor nieuwe uitdagingen”

De Vlaamse Regering wil Vlaanderen tegen 2020 naar de top vijf van Europese regio's loodsen. Dat betekent: van onze regio een sterkhouder maken op het gebied van wetenschap en economie, maar ook op ecologisch en maatschappelijk vlak. Dit ambitieus toekomstproject heet Vlaanderen in Actie (ViA). Een van de noodzakelijke doorbraken moet van de overheid zelf komen. Om Vlaanderen werkelijk in een stroomversnelling te krijgen, moeten de overheidsdiensten nog een stuk slagkrachtiger worden. De OVAM nam al tal van initiatieven.

Zeven grote doorbraken zijn volgens ViA nodig, of nog: fundamentele omwentelingen die een grote stap voorwaarts betekenen voor Vlaanderen. Een van de doorbraken is de overheid efficiënter en effectiever te organiseren, zodat ze burgers en bedrijven beter en sneller kan helpen. Op verschillende niveaus zijn maatregelen nodig: de Vlaamse overheid, de beleidsdomeinen en de entiteiten zelf (zoals de OVAM). Alle maatregelen zijn in een meerjarenprogramma Slagkrachtige Overheid gegoten.

Ook de OVAM heeft projecten ingediend voor dit programma, met resultaat. Afdelingshoofd van de stafdienst Herman Gobel: “De OVAM werkt aan 5 projecten die opgenomen zijn in het meerjarenprogramma. Zij bieden voor de overheid én voor klanten heel wat voordelen. De online bevragingstool waarmee de gemeenten over de huishoudelijke afvalstoffen op hun grondgebied rapporteren, gebruikt elders beschikbare data die ze niet meer moeten ingeven. Door de afvalstoffenrapportering binnen het IMJV (integraal milieujaarverslag) te vereenvoudigen, hoeft de OVAM 6000 bedrijven minder dan vroeger aan te schrijven zonder het aan kwaliteit inboet. De OVAM werkt ook een systeem uit waarbij ze voor collega-overheden de sanering uitvoert. We verlaagden het percentage dat de omvang van de

financiële zekerheden bepaalt. En we zorgen er tot slot voor dat sanerings- en geplande inrichtingsprojecten op hetzelfde perceel op elkaar aansluiten.” Daarnaast is de OVAM ingeschakeld in een aantal projecten binnen het beleidsdomein LNE die verbeteringen aanbrengen in de vergunningendatabank; het systeem van de erkenning van labo's, ...

Meer doen met minder

Meer doen met minder: dat is hét speerpunt om de overheid slagkrachtiger te maken. “Binnen de OVAM draagt iedere afdeling zijn steentje bij. Alle processen worden bekeken en degene met verbeterpotentieel optimaliseren we. Dit gebeurt samen met de medewerkers zodat dit project gedragen wordt door de hele organisatie.” zegt Herman Gobel.

De OVAM hield het afgelopen jaar ook haar managementondersteunende diensten (MOD) onder het vergrootglas. “De MOD ruggensteunen de kernactiviteiten van de OVAM”, zegt stafmedewerker Luc Beeckmans van Algemene Diensten. “Zij staan in voor de catering, het onderhoud, maar ook voor communicatie en personeelsbeheer. Op Vlaams niveau streeft men om tegen 2014 het aandeel van MOD terug te dringen tot 10 % van het personeelsbestand van de Vlaamse overheid.”

“We streven naar schaal- en synergievoordelen: door diensten te centraliseren, kennis te bundelen, ... Door de opdrachten te reorganiseren, konden we mensen vrijmaken om nieuwe taken binnen de OVAM verder uit te werken. We pakken de zaken efficiënter aan, zodat er ruimte vrijkomt om nieuwe uitdagingen slagkrachtig aan te vatten.”

Slagkracht heeft ook te maken met kwaliteit en maturiteit. De OVAM bouwt de komende jaren verder aan de organisatieontwikkeling. Zo wil ze onder meer competentie- en talentmanagement grondig uitwerken. “Human Resources zijn ontzettend belangrijk voor de toekomst. We moeten ons voorbereiden op de toenemende schaarste op de arbeidsmarkt. Mensen aantrekken, opleiden, passend inzetten en zorgen voor behoud van kennis, daar draait het om” zegt Herman Gobel.

Dit alles leidde ondertussen tot besparingen. “Door te besparen op softwarelicenties en op hardware wonnen we 100.000 euro. Communicatie kon besparen door de oplage van publicaties te beperken en door goedkopere oplossingen voor beeldmateriaal te zoeken. Ook op het vlak van logistiek maakten vele kleintjes een groot: denk maar aan besparingen op koffiemachines, gebruik dienstwagens ... Op personeelsvlak eindigden we 2010 met 8 VTE's minder dan 2009.”

OVAM kiest voor Open Office

Efficiëntie is niet alleen op het terrein, maar ook op de werkvloer van tel. Zo is de efficiëntie van hard- en software de afgelopen decennia met een factor honderd toegenomen. Dat er op gebied van ICT nog meer winst geboekt kan worden, is voor de OVAM zonneklaar. De organisatie trekt in haar ICT-systemen resoluut de kaart van Open Office. Het resultaat? Een drastische kostenverlaging en eco-efficiëntie in de eigen organisatie.

Diensthofd Informatie en Communicatie Ben Van den Brande: "Vroeger was de OVAM, zoals zo goed als alle overheidsinstellingen en bedrijven, voor haar software sterk afhankelijk van derden, zoals Microsoft. Aangezien die softwarepakketten veel geüpgraded moeten worden, kunnen de computers niet achterblijven. We moesten daarom regelmatig krachtigere pc's aanschaffen, gewoon om mee te kunnen met de software en de eisen die ze stelt. Door voor Open Office te kiezen, is dat voortaan verleden tijd. Open Office is open source software, dat wil zeggen dat het licentievrij is en dat je dus vrij over de broncode kunt beschikken. Je kunt de broncode, zeg maar het skelet dat de software vormgeeft, dus helemaal op maat van de gebruiker aanpassen."

Pionier

"Dat we onze pc's nu minder frequent vervangen, betekent een fikse kostenbesparing én is goed voor onze ecologische voetafdruk. Ook voor ons energieverbruik is het een goede zaak: hoe krachtiger een pc, hoe meer energie hij verbruikt. Binnen de Vlaamse overheid is de OVAM een pionier op het vlak van open source en open standaarden."

Om niet alleen efficiënter, maar ook doelgerichter te werken, ontwikkelde de OVAM een planning & monitoring-tool. Dat is een webgebaseerde applicatie waarin projecten en doelstellingen gemodelleerd kunnen worden. De toepassing maakt het mogelijk om processen en projecten te linken aan de doelstellingen van het strategisch plan. "Met deze tool zien alle OVAM-werknemers in een oogopslag wat er van hen en hun collega's wordt verwacht, voor welk project en tegen wanneer. Iedereen kan er ook rapporteren over de stand van zaken zodat op alle niveaus snel zichtbaar is hoe het met een project gesteld is. Onze service kan daar alleen maar door verbeteren", aldus Ben Van den Brande.

Studiecel voor een trefzeker beleid

Sinds juni 2010 beschikt de OVAM over een studiecel. De cel voert er studies uit die naar de economische criteria kijken, maar ook sociale, politieke of internationale beleidsaspecten evalueren. Zowel de voorbereiding, de uitvoering zelf als de evaluatie van de OVAM-activiteiten moet daardoor nog efficiënter en doelgerichter worden. Door de studiecel kan een aantal analyses intern gebeuren, in plaats van ze uit te besteden. En de OVAM kan haar beleid beter onderbouwen door interne kennisopbouw. De studiecel heeft bijvoorbeeld een economische impactanalyse uitgevoerd voor de mogelijke oprichting van een Vlaams stookoliefonds. In deze analyse wordt nagegaan wat de economische effecten voor de sector zouden zijn van een heffing op de Vlaamse depots voor stookolie.

Innovatie als tweede **natuur**

Nieuwe methodieken, innovatieve concepten en technieken, slimme samenwerkingsverbanden, spitsvondige communicatie, betere wetgeving: de OVAM gaat actief op zoek naar innovatie. Geen gratuite keuze, maar een welbewuste: die van vooruitgang

door vernieuwing. Niet alleen in Vlaanderen, maar ook in Europa nemen we vandaag het voortouw in de thema's van morgen. Deskundig helpen en met onze expertise het verschil maken: die pioniersrol is ons op het lijf geschreven.

Naar een ambitieus Materialendecreet

Eind 2008 trad een nieuwe Europese kaderrichtlijn over het beheer van afvalstoffen in werking. De OVAM heeft de voorbije maanden hard gewerkt om die om te zetten in Vlaamse wetgeving. Tegelijkertijd zal het nieuwe decreet de juridische basis vormen voor de omslag van het Vlaamse afvalstoffenbeleid naar een beleid gericht op de materiaalkringloop. Die integrale kijk op de materiaalketen is onmisbaar om een blijvende oplossing te vinden voor het afvalvraagstuk.

Elmar Willems, beleidsmedewerker bij de dienst Beleidsinnovatie: “De Europese kaderrichtlijn Afvalstoffen dateert van 1975 en zette jarenlang de toon van het Europese afvalbeleid. Na meerdere herzieningen, was het drie jaar geleden tijd voor een grondige actualisatie. Het Europese afvalbeleid kampte met een aantal storende onduidelijkheden. Dat er geen wettelijke basis was om een lijn te trekken tussen het einde van de afvalfase en het begin van de productfase, werd door heel wat lidstaten aan de kaak gesteld. Europa schenkt met de actualisatie klare wijn. De kaderrichtlijn slurpt enkele specifieke afvalrichtlijnen op én coördineert het afvalbeleid in heel Europa. Dat doet ze door een aantal basisprincipes zwart op wit vast te leggen.”

“Die ruime blik is nieuw in de wetgeving”

Eén van die basisprincipes is een duidelijk uitgewerkte hiërarchie voor het afvalbeheer. Preventie en hergebruik krijgen voorrang op recycling. Materiaalrecycling is te verkiezen boven energietoepassingen met hoog rendement. Deze laatste hebben dan weer een streep voor op verbranding met lage energie-efficiëntie en storten.

Elmar Willems: “Wie als lidstaat van deze hiërarchie wil afwijken, zal dat voortaan moeten onderbouwen met sociale, economische en ecologische argumenten. En daarbij rekening houden met de gevolgen over de ganse levenscyclus. Niet alleen aandacht

voor de afvalfase, maar ook voor de materiaalketen: die ruime blik is nieuw in de wetgeving. Het zuinig en milieuverantwoord beheer van materialen - of het nu afvalstoffen zijn of niet - is vandaag even belangrijk geworden als de milieuhygiënische verwerking van afvalstoffen zelf.”

Van afvalstof naar materialenbeheer

Vlaanderen haalt vandaag al heel wat van de doelstellingen uit de richtlijn. Zo legt die vast dat het bouw- en sloofafval tegen 2020 voor minstens 70 % moet worden gerecycleerd en de fractie papier, metaal, plastic en glas uit huishoudelijk afval voor minstens 50 %. Dat is al het geval in Vlaanderen. Om deze cijfers in de toekomst nog verder op te krikken, is het echter noodzakelijk om de materiaalketen als één geheel te beschouwen. Elmar Willems: “Vlaanderen wil dan ook verder gaan, binnen de contouren van de Europese richtlijn, en met een nieuw Vlaams decreet het materialenbeleid in de toekomst uitbouwen. We willen in Vlaanderen een vooruitstrevend beleid uitbouwen dat als model kan dienen voor de rest van Europa. Dat is zonder meer een ambitieuze doelstelling.”

Samen met partners

De omzetting naar Vlaamse wetgeving is een werk van vele handen. De OVAM, die het ontwerp voorbereidt en coördineert, werkt hiervoor samen met verschillende instanties: sectorfederaties, Vlaamse departementen ... Ook de uitvoering van het materialenbeleid staat of valt met samenwerking. Het nieuwe decreet is dan ook geen OVAM-decreet, maar een decreet van de Vlaamse overheid en de hele sector.

Eind 2010 gaf de Vlaamse Regering haar eerste principiële goedkeuring aan het voorontwerp van decreet. Begin 2011 leverden de officiële adviesinstanties hun adviezen. Ze waren alvast erg positief over de verbreding van het Afvalstoffen-decreet naar een Materialendecreet en de open voorbereiding die de OVAM samen met de stakeholders aan de dag legde. Pas als het decreet finaal is goedgekeurd door de Vlaamse Regering en gestemd in het Vlaams Parlement, kan het worden gepubliceerd en in werking treden.

Tegelijk wordt een uitvoeringsbesluit voorbereid met gedetailleerde regels voor het beheer van afvalstoffen en materialen. Dit nieuwe Materialenbesluit zal het bestaande Varea vervangen. Naast andere projecten en initiatieven wordt dit een belangrijk instrument om het duurzaam materialenbeheer in Vlaanderen echt waar te maken.

Ecodesign en -efficiëntie: afval- en materialenbeheer door een duurzame bril

Ecodesign en eco-efficiëntie, nochtans geen nieuwkomers in de ontwerpwereld en de industrie, blijven inspireren om te innoveren. Beide duurzame concepten worden omarmd door tal van bedrijven en productontwikkelaars. De OVAM nam het afgelopen jaar allerlei initiatieven om ook twijfelaars over de streep te trekken.

Evelyn Lafond, beleidsmedewerker bij de dienst Bedrijven: “Ecodesign betekent: bij het ontwerp van een product of proces niet alleen rekening houden met economische, technische en menselijke criteria, maar ook met milieucriteria. De volledige levenscyclus van een product wordt bekeken, van wieg tot graf en in al die stadia wordt de milieu-impact geminimaliseerd. Maar al ligt de nadruk sterk op het verminderen van de ecologische voetafdruk van een product, het is niet zo dat bij ecodesign milieucriteria allesoverheersend worden. Ze worden een element waarmee de ontwerper rekening houdt, naast economische, technische en sociale criteria. Het verbeteren en innoveren van het product op al deze vlakken is het uiteindelijke doel.”

Eigentijds én innovatief

Om ontwerpers te helpen om op een eenvoudige manier de milieu-impact van hun product te berekenen, bracht de OVAM in 2005 de eerste versie van de Ecolizer uit. In 2010 werd een nieuwe versie gelanceerd: de Ecolizer 2.0. Daarin zijn alle data geactualiseerd en zijn de data naar indicatoren volgens de nieuwe eco-indicator-

methode verwerkt. Om de gebruiksvriendelijkheid te verhogen, kregen de indicatoren een kwaliteits-score die een onderscheid maakt tussen betrouwbare en minder betrouwbare data. Nieuw is ook dat de Ecolizer 2.0, op vraag van de gebruikers, vertaald is naar het Engels. Nationale en internationale ontwerpers en bedrijven hebben daarmee een eigentijds instrument in handen dat inspireert tot innovatieve en milieuverantwoorde producten.

Ook de jeugd omarmt ecodesign

In 2010 reikte de OVAM opnieuw de Ecodesign Awards uit om de beste ecodesign-ontwerpen en -projecten te belonen. “Niet alleen gevestigde, maar ook jonge, veelbelovende ontwerpers verdienen aanmoediging om ecodesign toe te passen”, zegt Evelyn Lafond. “Daarom beloonden we het afgelopen jaar ook studenten productontwikkeling, vormgeving of verpakkingsontwerp die al tijdens hun opleiding milieuknelpunten bewust in hun ontwerp aanpakken. Met deze Ecodesign Award specifiek voor studenten, breed bekendgemaakt via Facebook en andere sociale netwerksites, hopen we ze te inspireren om ook later in hun professionele loopbaan, oog te hebben voor ecodesign. De Awards sporen de scholen aan om ecodesign als een volwaardig thema op te nemen in hun ontwerpopleidingen, en ook dat is mooi meegenomen. We denken er ook aan om een opleidingspakket te ontwikkelen voor hogescholen, om ecodesign te integreren in hun curriculum.”

Nog nieuw in 2010 was de samenwerking met Technopolis, het Vlaamse doecentrum voor wetenschap en technologie. Samen met Technopolis lanceerde de OVAM afgelopen zomer een gloednieuwe interactieve opstelling over ecodesign op maat van kinderen. Die moet jongeren leren ontdekken hoe je met slimme materialen en technieken duurzame producten ontwerpt.

Solutions for Tomorrow

Na een geslaagde eerste editie werd het seminarie Solutions for Tomorrow op verschillende plaatsen in Vlaanderen in 2010 voor een tweede keer georganiseerd. Evelyn Lafond: “Via expertsprekers en tijdens diverse workshops dagen we bedrijven uit om hun producten en diensten duurzaam te ontwikkelen. De organisatie is in handen van Flanders InShape, Euregio Platform for Sustainable Design & Living en de OVAM. Dit jaar werd vooral de klemtoon gelegd op provinciale sessies, gericht op ecodesign en duurzame materiaalinnovatie.”

Eco-efficiëntiescan en - Awards

Meer (economische) waarde creëren, met minder impact op het milieu: daar is het eco-efficiëntie om te doen. Als ecodesign zich in de eerste plaats focust op ontwerpers, dan spitst eco-efficiëntie zich veeleer toe op bedrijven, die het product tegelijk goedkoper en milieuvriendelijker willen maken.

Beleidsmedewerker bij de dienst Bedrijven Jeroen Persyn: “Eco-efficiëntie tracht milieu en economie met elkaar te verzoenen, door met minimale ingrepen toch goedkoper en milieuvriendelijker te werken. In 2010 lieten we Vlaanderen kennismaken met de eco-efficiëntiescan, een gratis en online webapplicatie die organisaties in staat stelt om de eco-efficiëntie-opportunities te detecteren. De eco-efficiëntiescan heeft al heel wat bedrijven overtuigd van de voordelen van eco-efficiëntie.”

“We vestigden onze aandacht ook op de studenten secundair onderwijs: de ondernemers van morgen. Samen met VLAJO (Vlaamse Jonge Ondernemingen) maakten we van eco-efficiëntie een belangrijke topic in de mini-ondernemingen. In deze miniatuurbedrijven kruipen leerlingen van het laatste jaar secundair onderwijs een schooljaar lang in de huid van een ondernemer en leren zo het klappen van de zweep. Per provincie reikten we een Award uit aan de leerlingen die de meeste inspanningen leverden om hun mini-onderneming eco-efficiënter te runnen. Met de Award zien de bedrijfsleiders in spe hun duurzame inspanningen ook echt beloond”, besluit Jeroen Persyn.

Een waterdichte bescherming van drinkwaterwinningen

Jaarlijks produceren de 15 Vlaamse drinkwatermaatschappijen ongeveer 340 miljard liter drinkbaar leidingwater. Dat doen ze door grond- en oppervlaktewater op te pompen uit drinkwaterwingebieden en het doorgedreven te zuiveren. Om te garanderen dat het water veilig gebruikt en gedronken kan worden, moeten de wingebieden onberispelijk zijn. De OVAM test een nieuw programma om risicogronden te inventariseren en zo publieke drinkwaterwinningen beter tegen verontreiniging te beschermen.

In het verleden werden af en toe verontreinigingen aangetroffen in detectieputten van de drinkwatermaatschappijen. Meer dan eens leidde dit tot ernstige problemen. De drinkwaterproducenten moesten hun plaatselijke activiteiten tijdelijk stilleggen, en de saneringsplichtigen keken tegen hoogdringende maatregelen aan, en vaak ook een geding. De OVAM is recent gestart met een initiatief om verontreiniging in drinkwatergebieden te voorkomen.

Projectcoördinator bij de dienst Bodembeheer Nathalie Van Trier: "Alle actieve en voormalige risicoactiviteiten in de beschermingszones zijn we systematisch aan het inventariseren. Wanneer we een verontreiniging vaststellen, wordt die zo snel mogelijk onderzocht en gesaneerd. Door zo'n inventaris krijgen we een beter zicht op de mogelijke impact van risico-inrichtingen op de drinkwaterkwaliteit in Vlaanderen."

Inventarisatie

Cruciaal voor het welslagen van het project is de informatie waarop de OVAM voor de inventarisatie kan terugvallen. Ze werkt hiervoor samen met de 110 gemeenten die in een drinkwaterwingebied liggen.

Nathalie Van Trier: "De gemeenten hebben de wettelijke verplichting om alle actieve risicogronden op hun grondgebied te inventariseren, deze informatie in databanken te bewaren en ze met ons uit te wisselen. Deze inventarisatie is geen eenvoudige klus en kan nog worden verbeterd: we willen graag volledige data die elektronisch beschikbaar zijn en vlot uitwisselbaar. Om de inventarisatie aan te wakkeren, hebben we alle gemeenten aangeschreven. We proberen ook actief via plaatsbezoeken bodemdata en kaartmateriaal uit te wisselen. En zoeken uit hoe we de gemeenten het beste helpen bij het vervolledigen van hun inventaris."

Aanschrijven én controleren

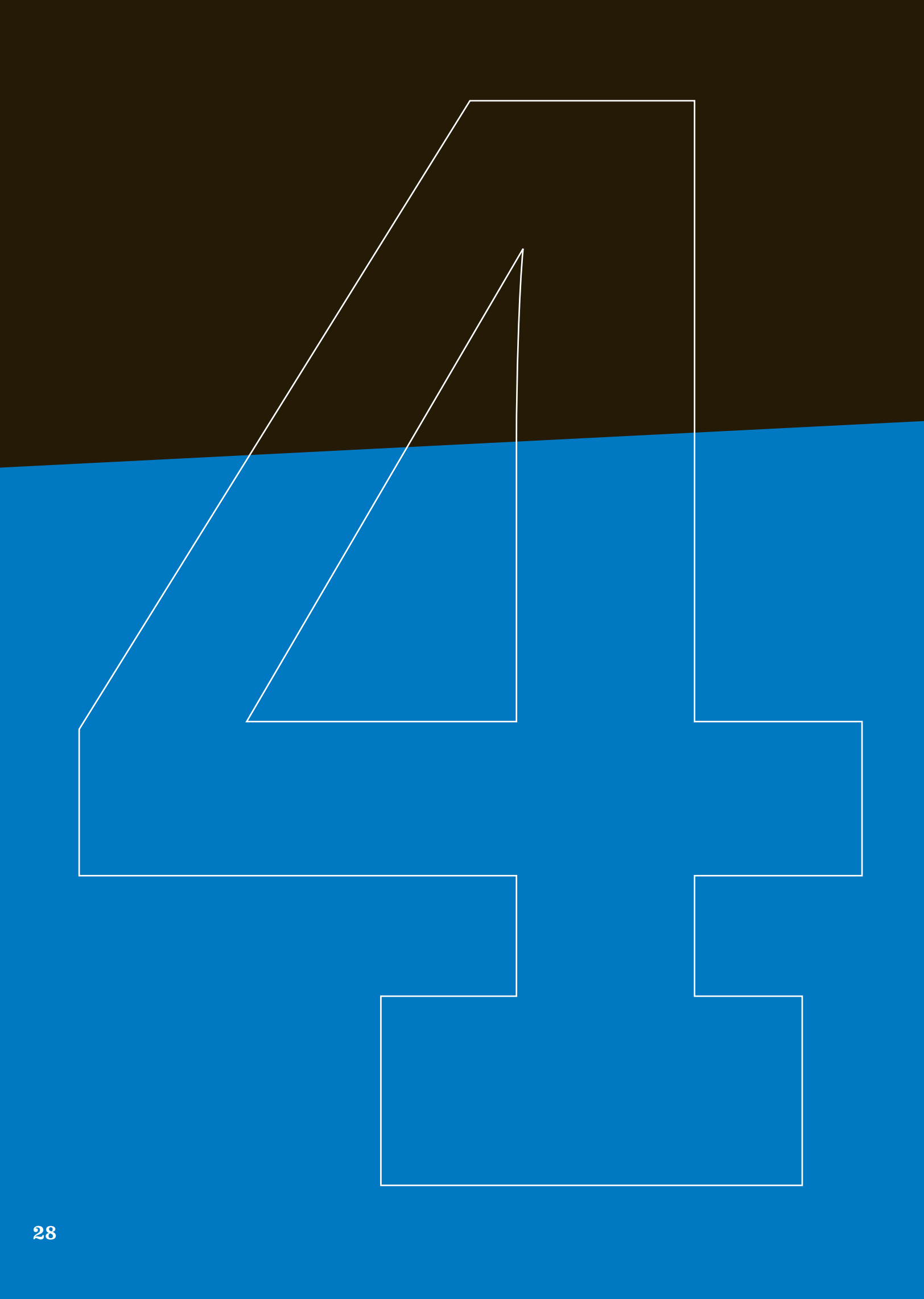
Met de inventarisatie van de actieve risicogronden is de OVAM bijna klaar. Daaruit blijkt duidelijk welke ondernemingen in de kwetsbare gebieden nog geen eerste oriënterend bodemonderzoek hebben ingediend.

"Die bedrijven, zo'n 2900, schrijven we nu aan. Via een invulformulier kunnen de exploitanten onze gegevens controleren en laten weten welke acties ze plannen om de verontreiniging te onderzoeken en te saneren. Ook de ondernemingen die wel al stappen gezet hebben, maar in het vervolgtraject zijn vastgelopen, zijn gecontacteerd. Deze dossiers willen we strakker opvolgen. Voor de inventarisatie van vroegere risicogronden werken we nog een plan van aanpak uit. De werkwijze willen we dan verder verfijnen via een proefproject."

Testcase

"We zien de aanpak voor deze groep gemeenten als een testcase voor heel Vlaanderen. Stel dat we een methodiek vinden die goed werkt, dan zijn we van plan om die stapsgewijs uit te breiden naar andere gebieden. Op die manier krijgen we eindelijk een volledig zicht op alle Vlaamse risicogronden," besluit Nathalie Van Trier.

Vlaamse milieuexpertise internationaal erkend

De V van OVAM verwijst geenszins naar haar geografische reikwijdte. Meer en meer neemt ze deel aan Europese projecten en bouwt ze het Vlaamse milieubeleid mee uit tot een voorbeeld in het buitenland. De expertise van de OVAM is dus niet alleen in Vlaanderen, maar overal ter wereld relevant. Dat we met het Vlaamse afval-, materialen- én bodembeleid voorop lopen,

voelden we het afgelopen jaar meer dan eens: tijdens het Belgische voorzitterschap van de Europese Unie, het OESO-congres, op de Europese overlegfora ... De internationale scene is voor de OVAM ook een plaats om kennis te delen en op te doen. En om op de hoogte te blijven van wat er speelt in het internationale beleid, de wetenschap en het bedrijfsleven.

OVAM valt op tijdens Europees voorzitterschap

Om de zes maanden neemt een andere lidstaat het voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie op zich. Tijdens de tweede helft van 2010 was het de beurt aan België. Voor het thema leefmilieu nam het Vlaamse departement Leefmilieu, Natuur en Energie het voortouw. Thema's als duurzaam materialenbeheer, bioafval en de illegale export van gevaarlijke afvalstoffen stonden in het voetlicht. Voor de OVAM was het Europees voorzitterschap een unieke kans om haar internationale ambities kracht bij te zetten.

Met haar enthousiaste deelname aan internationale projecten en een actieve participatie in het Europese overlegforum heeft de OVAM altijd al letterlijk grenzen verlegd. Mieke De Schoenmakere, celhoofd van het beleidsteam Europa: "We zijn al lang koploper in heel Europa met ons afvalbeleid, en ook het Vlaamse bodembeleid gooit in het buitenland hoge ogen. Door Europees actief te zijn, zetten we onze prioriteiten en ons beleid op de internationale agenda. Het streefdoel: in heel Europa gelijke spelregels voor de milieuthema's, liefst zo veel mogelijk naar het Vlaamse model. Dat is niet alleen goed voor het milieu zelf, maar ook voor onze economie. Voor de Vlaamse bedrijven is het immers veel beter als ze kunnen concurreren met buitenlandse bedrijven die aan dezelfde normen moeten voldoen."

Duurzaam materialenbeheer geagendeerd

Het Europese voorzitterschap bood de OVAM de kans om een en ander Europees aan te kaarten. Duurzaam materialenbeheer, een van de vier prioriteiten voor het thema leefmilieu, kreeg daarbij alle aandacht. Mieke De Schoenmakere: "Dat Vlaanderen het thema duurzame consumptie & productie en duurzaam materialenbeheer naar voor schoof als blikvanger, was geen toeval. Ons afvalbeleid evolueert naar een duurzaam materialenbeleid, en het thema is ook Europees gezien erg actueel. De schaarste aan grondstoffen is immers geen typisch Vlaams probleem. We hebben er bovendien voordeel bij dat de transitie naar een duurzaam materialenbeheer ook Europees gestart wordt. Vlaams minister van Leefmilieu Joke Schauvliege agendeerde als EU-voorzitter van de Raad Leefmilieu het duurzaam

materialenbeheer. Niet alleen tijdens de Informele Raad, maar eveneens via de Raadsconclusies op het einde van het Belgische voorzitterschap.”

Don't waste your bio-waste

De OVAM lobbyde tijdens het voorzitterschap expliciet voor een richtlijn bio-afval. Dat is bij uitstek een materialenstroom waarvan de kringloop perfect te sluiten is én waarmee Vlaanderen al heel wat expertise en beleidservaring heeft. Het druk bijgewoond congres 'Don't waste your bio-waste', met een 200-tal deelnemers uit 20 lidstaten, maakte alvast één ding duidelijk: bio-afval is voor heel wat lidstaten, overheden en sectoren een actuele kwestie. Het besef dat er in Europa nog te veel bio-afval verspild wordt, was de rode draad. Dat er vandaag rond bio-afval een hele dynamiek gaande is op Europees niveau, is mede te danken aan deze conferentie. Het is zaak het debat nu levend te houden.

Herziening AEEA-richtlijn

Ook voor de herziening van de Richtlijn Afdankte Elektrische en Elektronische Apparaten (AEEA), opnieuw een kringloopverhaal, heeft de OVAM

knopen doorgehakt. Al sinds eind 2008 wordt onderhandeld binnen de Europese Raad en het Europese Parlement over de herziening van deze richtlijn, samen met de herziening van de ROHS-richtlijn (Restriction of Hazardous Substances). Tijdens het Belgische voorzitterschap werd een akkoord bereikt over de RoHS-richtlijn, zodat de AEEA-richtlijn even op de achtergrond verdween. Maar onder impuls van het Hongaarse voorzitterschap en voortbouwend op de inspanningen van België in het najaar van 2010, werd over deze laatste onlangs toch een politiek akkoord bereikt.

Tot slot speelde de OVAM als trekker voor de Basel Convention tijdens het Belgische voorzitterschap een belangrijke rol. Die sessie vond plaats in mei 2010 ter voorbereiding van de tiende Conference of Parties in oktober 2011 in Colombia. België nam als voorzitter in het najaar van 2010 een deel van de nazorg van de zevende Open Ended Working Group op zich. Tijdens drie WPIEI-meetings (Working Party on International Environment Issues) en een expertmeeting werden zowel technische aspecten behandeld (e-waste, scheepsontmanteling), als de strategische planning en de problemen met de export van gevaarlijke afvalstoffen naar ontwikkelingslanden.

OESO-congres over duurzaam materialenbeheer

Van 25 tot 27 oktober 2010 streek het eerste 'Global Forum on Sustainable Materials Management' van de OESO (Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling) neer in Vlaanderen. Tijdens dit congres kwamen meer dan 180 deelnemers van overheden, bedrijven, ngo's en kennisinstellingen uit bijna 40 landen samen. Hoe laten we het end-of-pipe-afvalbeleid evolueren naar een duurzaam materialenbeleid: die vraag stond centraal op het forum.

Mieke De Schoenmakere: "Duurzaam materialenbeheer is cruciaal voor de economische groei, voor het milieu ... Kortom voor een groene en zekere toekomst. We willen dan ook een voortrekkersrol spelen in Europa en Internationaal op het gebied van duurzaam materialenbeheer. Hoe kunnen we materialen - grondstoffen, maar ook producten of afvalstoffen - zo efficiënt en milieuverantwoord mogelijk inzetten: dat is de hamvraag."

"Het opzet van het congres sloot hier naadloos bij aan: vertegenwoordigers van zowel OESO- als niet-OESO-landen, Europese en Vlaamse sectorfederaties en ngo's overtuigen van het belang van duurzaam

materialenbeheer én hen betrekken bij het internationale debat. Tijdens het congres werden Vlaamse casestudies en industriële voorbeelden uitgebreid in de kijker geplaatst. In 2011 publiceert de Europese Commissie een strategische agenda for a resource efficient European economy by 2020. De OESO en de OVAM zijn er van overtuigd dat duurzaam materialenbeheer hieraan een sleutelbijdrage kan leveren."

Vlaanderen koploper

Dat de OESO Vlaanderen als gastregio heeft uitgekozen voor deze conferentie over duurzaam materialenbeheer, is geen toeval. Vlaanderen is immers koploper op het vlak van selectieve inzameling en afvalrecyclage. Meer dan 72 % van het huishoudelijk afval wordt hier selectief ingezameld en gerecycleerd en 63 % van het Vlaamse bedrijfsafval krijgt een nieuw leven in een biologische of in een (hoog-) technologische kringloop. Dankzij onder meer de inspanningen van de OVAM: binnen Vlaanderen neemt zij het voortouw om het klassieke afvalstoffenbeheer te transformeren naar een duurzaam materialenbeheer.

OVAM op alle fronten actief tegen scheepsafval

De verontreiniging van het mariene milieu door scheepsafval is een wereldwijd probleem. Het illegaal dumpen van scheepsafval, aan land of in zee, veroorzaakt niet alleen schade aan het leefmilieu, maar heeft ook een belangrijke sociaal-economische impact. Zo verhoogt het rondobberende afval de kans op schade aan schepen. Alleen al in de Noordzee wordt jaarlijks ongeveer 70 000 m³ scheepsafval geloosd. Zowat de helft van al het afval dat aanspoelt op de Belgische stranden is afkomstig van de zeevaart.

Zeevaart is bij uitstek een internationaal gebeuren, dus is het noodzakelijk om afspraken op wereldschaal vast te leggen. De OVAM helpt hier als lid van de Belgische delegatie van de Internationale Maritieme Organisatie aan mee. Samen met 115 andere leden legt ons land in deze gespecialiseerde organisatie van de Verenigde Naties op internationaal niveau afspraken vast over maritieme veiligheid, aansprakelijkheid en zeemilieu. Op die manier tracht ze de scheepvaart zo veilig en milieuvriendelijk mogelijk te maken. In 2010 ging de aandacht vooral naar sloopschepen.

Ook in Europa is al veel werk verricht om het mariene milieu te beschermen. Een belangrijk wetgevend kader is de Europese Richtlijn over de

havenontvangstvoorzieningen voor scheepsafval en ladingresiduen. Die richtlijn legt onder meer de financiële bijdrage vast van schepen om hun afval te laten verwerken in de haven. In 2010 lichtte de OVAM, op de conferentie 'Ships waste: time for action!' in Brussel, de omzetting van de Europese richtlijn in Vlaanderen toe aan andere lidstaten en een aantal Europese instellingen.

Gudrun Janssens, beleidsmedewerker bij het team Transport: "De OVAM onderstreepte het belang van een betere informatie-uitwisseling op Europees en internationaal niveau. Ook de algemene controle en opvolging van de afgifte van scheepsafval in Europa kunnen beter. Volgens de OVAM biedt een Europees traceersysteem op dit gebied belangrijke voordelen. Zo een systeem zou bijvoorbeeld toelaten om na te gaan of en wanneer een schip afval afgegeven heeft in een andere Europese haven."

De OVAM is niet alleen internationaal en Europees, maar ook regionaal actief inzake scheepsafval. Zo heeft ze in samenwerking met de federale overheidsdienst Mobiliteit en in de Centrale Commissie van de Rijn, meegewerkt aan de uitwerking en implementatie van een nieuw afvalverdrag voor de binnenvaart. Dat verdrag opent de deur om internationaal beter en vlotter samen te werken.

Vlaamse milieubedrijven maken indruk op wereldtentoonstelling

'Better City, better life': onder dat motto ging in het Chinese Shanghai op 1 mei 2010 de wereldtentoonstelling van start. Met ongeveer 100 miljoen bezoekers en 192 deelnemende landen, groeide de wereldtentoonstelling uit tot de grootste ooit. Ook de Vlaamse bedrijven ontbraken niet op de Expo.

Het Belgische paviljoen stond van 26 tot en met 31 mei 2010 helemaal in het teken van de 'Vlaamse Milieuweek'. De OVAM was verantwoordelijk voor de inhoud van de seminariedag 'Sustainable waste, material & soil Management in Flanders'.

Projectleider Anne Vandeputte: "We wilden de expertise van het Vlaamse afval-, materialen- en bodembeleid delen met de rest van de wereld. En onze knowhow en die van de Vlaamse milieubedrijven op het vlak van afvalbeheer, ecodesign en innovatieve bodemsaneringstechnieken presenteren. Op die manier kon de dialoog op gang komen met de Chinese bedrijven, lokale overheden en onderzoeksinstituten. Een unieke kans om de Vlaamse milieutechnologie op de Aziatische markt te promoten."

Vlaamse bedrijven in de kijker

Tal van thema's kwamen aan bod zoals duurzaam storten, Waste to Energy, recycling en ecodesign. Ook het gebruik van de nieuwe Ecolizer 2.0 werd in de praktijk voorgesteld. Via Vlaamse praktijkvoorbeelden en innovatieve bodemsaneringstechnieken werd bovendien de Vlaamse bodemsane-

ringsexpertise door afdelingshoofd Eddy Van Dyck in de kijker gezet.

Anne Vandeputte: "We wilden in de eerste plaats de Vlaamse bedrijven een forum geven om hun good practices van afval- en bodembeleid kenbaar te maken. Op die manier kunnen zij internationaal meesurfen op het succes van het Vlaamse afvalstoffen- en bodembeleid."

Interesse van Chinese bedrijfs wereld

Dat de Vlaamse bedrijven in Shanghai ook echt werden gezien, bleek de maanden nadien. De presentatie van innovatieve bodemsaneringstechnieken door een aantal Vlaamse bedrijven en onderzoeksinstituten trok de aandacht van de Chinese bedrijfs wereld. Een jaar na de wereldtentoonstelling heeft onder meer de Intercommunale Vereniging Hooge Maey al verschillende contacten gelegd met China. De intercommunale wil de Vlaamse storttechnologie met gecontroleerde opvang van stortgassen ingang doen vinden via Clean Development Mechanism (CDM). Via CDM, wat binnen Kyoto kadert, kan een geïndustrialiseerd land investeren in projecten die in een ontwikkelingsland de uitstoot van broeikasgassen reduceren. De Beijing Construction and Engineering Group, een Chinees aannemersconcern van meer dan 200 bedrijven, heeft ook uitdrukkelijk de wens geuit om in de toekomst meer samen te werken met de Vlaamse bodemsaneringssector en de OVAM.

"Geen beter bewijs om aan te tonen dat onze opdracht in Shanghai geslaagd is", meent Vandeputte.

Citychlor: communiceren over bodemverontreiniging in Europees perspectief

Bodem- of grondwaterverontreiniging met gechloreerde solventen is in Europese steden een wijdverspreid probleem. Droogkuisbedrijven, wasserijen en drukkerijen die in het verleden met oplosmiddelen of ontvetters hebben gewerkt, lieten in steden vaak een aanzienlijke verontreiniging achter in de bodem. Het Europese samenwerkingsproject CityChlor zoekt naar de beste technieken om de verontreiniging te lokaliseren en saneren, en werkt richtlijnen uit om met de bevolking te communiceren. De OVAM coördineert.

Om de sanering van bodemverontreiniging met gechloreerde solventen adequater aan te pakken, hebben negen partners uit Vlaanderen, Duitsland, Nederland en Frankrijk - met steun van het Europese Interreg IVB-programma - hun krachten gebundeld in het project CityChlor. Projectleider Veerle Labeeuw: "In het verleden werd al uitgebreid onderzoek gedaan naar mogelijke technische oplossingen voor dergelijke saneringen. Maar de stedelijke omgeving vergt een bredere, internationale aanpak.

"Met een uitgebreide literatuurstudie, lokale proefprojecten en specifieke studies wil CityChlor kennis en technieken verzamelen om vervuilde sites in stadsomgevingen te saneren. Maar naast de zoektocht naar technische innovatie, gaat het project ook over de socio-economische aspecten en het organisatorische luik. In 2010 ging de grootste inspanning naar het inventariseren van bestaande kennis, met onder meer regionale workshops. Tijdens een overkoepelende 'transnationale' workshop werd alle informatie gebundeld, en kreeg CityChlor verder vorm."

Proefprojecten

In Vlaanderen zullen de partners nu drie thema's onderzoeken op terreinen waar de OVAM ambtshalve saneert. Op een eerste terrein met een VOCl-verontreiniging (vluchtige organochloorverbindingen) passen de OVAM-specialisten een saneringstechniek toe met inbreng van ijzerpartikels. Op een tweede terrein worden innovatieve onderzoekstechnieken getest. De OVAM wil ook nagaan of de techniek van koudewarmteopslag, die in België nog in haar kinderschoenen staat, kan gebruikt worden als saneringstechniek.

Daarnaast wil de OVAM een systeem ontwikkelen waarbij de onzekerheid over de kostprijs in saneringen beperkt kan worden. Dit kan projectontwikkelaars over de streep trekken wanneer zij twijfelen over een investering in een verontreinigd terrein. Ook de communicatie tijdens de sanering op nog twee andere terreinen wordt geëvalueerd.

Dit alles moet leiden tot een praktische, integrale en efficiënte aanpak van verontreiniging met gechloreerde solventen, die ook als voorbeeld kan dienen voor andere projecten.

Citychlor identikit

Financieringskader:
Interreg IV B-programma Noord-West Europa

Deelnemers:
OVAM, stad Mortsel en stad Gent (Vlaanderen); Bodem+ en de gemeente Utrecht (Nederland); INERIS en ADEME (Frankrijk), ITVA en de Landeshauptstadt Stuttgart (Duitsland)
Andere partners: beroepsfederaties, experts en saneringsfondsen

Looptijd: 3,5 jaar
Budget: 5,2 miljoen euro

Een kwaliteitsvolle en betrouwbare dienstverlening

Een vlotte service voor bedrijven tijdens de saneringsprocedure, duidelijke bewonerscommunicatie tijdens saneringsoperaties, helpend advies voor het afvalbeheer van steden en gemeenten, het tijdig beoordelen van dossiers voor de in- of uitvoer van afvalstoffen, accuraat en oplossings-

gericht optreden in probleemsituaties: de OVAM maakt haar rol als facilitator meer dan waar. De kwaliteit van onze dienstverlening krijgt alle zorg. Een deskundige en betrouwbare partner in alle dossiers: dat willen we zijn.

“Faciliteren door goed te communiceren”

Toegegeven: een bodemsanering mag op lange termijn dan alleen maar voordelen hebben, op korte termijn kan ze bij de omwonenden behoorlijk wat wrevel opwekken. Het is dus zaak om al vóór de start van de werken duidelijk alle betrokkenen te informeren. De OVAM werkt in overleg met haar partners voor de ambtshalve saneringsprojecten steeds een kant-en-klare communicatiecampagne uit.

Eddy Wille, afdelingshoofd Interventies, Verwijderingen en Saneringen: “Als er iets is wat we hebben geleerd uit saneringen in het verleden, dan is het wel dat een maatschappelijk draagvlak enorm belangrijk is. Duidelijk communiceren én luisteren naar de zorgen van de omwonenden is

cruciaal. Een doorgedreven voorlichting van de omwonenden met informatieavonden, huisbezoeken en folders, is dan ook in ieder van onze saneringsprojecten een hoofdingrediënt. Met resultaat merken we: een tevredenheidsenquête na de saneringsoperatie van asbestcementdraai-

lingen in de ruime regio van Kapelle-op-den-Bos wees uit dat 98 % van de bewoners zeer te spreken was over onze nieuwe aanpak. Het partnerschap met de gemeenten is in elk van die campagnes een vaste waarde. Bij dergelijke grootschalige projecten heb je een partner nodig die lokaal sterk in zijn schoenen staat. De gemeentebesturen vervullen deze rol met glans: zij leveren logistieke steun en organiseren mee de voorlichting.”

Appreciatie

“Ieder had zijn rol in de communicatiecampagne. De OVAM, met al haar expertise en ervaring, nam de technische kant voor haar rekening. Het

gemeentebestuur zorgde ervoor dat het probleem algemeen bekend geraakte en dat mensen met vragen bij de juiste persoon terechtkwamen. Dat heeft voor heel wat mensen de drempel verlaagd om zich grondig te informeren. Opvallend was dat tijdens en na het project de vraagtekens plaats ruimden voor appreciatie. Dat is niet alleen het beste bewijs dat de gezamenlijke communicatiecampagne gewerkt heeft. Maar ook dat de OVAM de sanering uitstekend heeft aangepakt en geluisterd heeft naar de zorgen van de bewoners”, aldus Eddy Wille.

Veiligheidsmaatregelen op de terreinen van Nilefoss

Het afgelopen jaar heeft de OVAM veiligheidsmaatregelen genomen op de terreinen van het failliete chemiebedrijf Nilefoss. Dat was hard nodig, vertelt Sven De Mulder: “Boven op de gipsbergen op het terrein (een afvalstof van de productie) bevonden zich waterbekkens gevuld met zeer zuur, verontreinigd water. Het water in de bekkens werd tot voor het faillissement in de productie gebruikt. Nu die was stopgezet, accumuleerde het verontreinigde proceswater en nam de hoeveelheid bovendien toe door neerslag: een riskante situatie.”

In afwachting van een overnemer nam de OVAM ambtshalve veiligheidsmaatregelen. Zo werd het acute risico voor de omgeving weggenomen en een veilig water-niveau in de bekkens van de gipsberg gehandhaafd. “De stabiliteit van de bekkens werd nauwkeurig gemonitord. Ook de communicatie naar de vlakbij gelegen woonwijk kreeg al onze aandacht. Zo kon de overdracht van de gronden uiteindelijk vlak voor de zomer doorgaan”, aldus Sven De Mulder.

Nieuwe milieubeleidsovereenkomsten

De Vlaamse overheid heeft in 2010 vier nieuwe milieubeleidsovereenkomsten (MBO's) goedgekeurd. Die regelen de aanvaardingsplicht van batterijen, autobatterijen, banden en zaklampen en houden rekening met de gewijzigde regelgeving op Vlaams en Europees niveau. De MBO's werden afgesloten voor een periode van vijf jaar.

De Vlaamse Regering kan sinds het decreet van 15 juni 1994 betreffende de milieubeleidsovereenkomsten vrijwillige MBO's afsluiten met beroepsorganisaties. Het doel ervan is om beleidsdoelstellingen op het vlak van leefmilieu te bereiken. Voor afvalstoffen werden al heel wat milieubeleidsovereenkomsten afgesloten: over oude en vervallen geneesmiddelen, over reclaimedrukwerk, over frituuroliën ...

Vijf jaar verankerd

In 2010 werden nieuwe MBO's afgesloten over batterijen, autobatterijen en banden. Zij geven verder uitvoering aan de opgezette inzamel- en recyclagesystemen uit de vorige overeenkomsten. Uit de resultaten van de afgelopen vijf jaar blijkt dat de MBO's hun doel niet missen. De selectieve inzameling van deze fracties neemt toe en de recyclage verdringt verwerkingstechnieken, zoals verbranden

en storten, naar de achtergrond. Met de nieuwe MBO's wordt deze trend voor de komende vijf jaar verankerd. De bestaande systemen worden in de nieuwe overeenkomst ook geoptimaliseerd. Bovendien zijn in de nieuwe MBO's ook afspraken gemaakt over preventie en sensibilisatie.

MBO zaklampen als nieuwkomer

De MBO zaklampen, de vierde die het afgelopen jaar is afgesloten, is de nieuwkomer in het rijtje. De betrokken federaties willen de aanvaardingsplicht uitvoeren via het beheersorganisme Bebat, bekend van de selectieve inzameling van batterijen. Het merendeel van de producenten van zaklampen produceert immers ook batterijen. Daarom werd voor zaklampen een aparte MBO afgesloten.

Campagnes die gezien worden

De vaak moeilijke, technische termen en het juridische luik maken van het afval-, materialen- en bodembeleid voor het brede publiek op het eerste zicht een ver-van-mijn-bedshow. En toch leven thema's als schone en leefbare steden, afval sorteren, zelf composteren, groene evenementen, kringloopwinkels ... bij de mensen thuis. Dankzij onder meer de informatie- en sensibiliseringscampagnes van de OVAM. In 2010 ging er extra aandacht naar zwerfvuil en de ecologische voetafdruk van evenementen.

In de vuilbak

'Zwerfvuil. In de vuilbak en nergens anders': het vormt al sinds 2008 de baseline van de gewestelijke zwerfvuilcampagne van de OVAM en Fost Plus. Vooral de originele campagne posters met ludieke frases - *Wie een banaan op straat gooit is een aap* - zijn bij het grote publiek bekend en missen hun doel niet. De campagne richt zich in het bijzon-

der tot 'mobiele Vlamingen' en kusttoeristen. Ze moedigt hen aan om hun afval in straatvuilnisbakjes te gooien of het bij te houden tot ze terug thuis zijn. En dat is nodig: jaarlijks komen niet minder dan 1,6 miljoen drankblikjes en bijna 40 miljoen sigarettenpeuken op straat terecht. Niet alleen slecht voor het milieu, het opruimen ervan kost ook handenvol geld. Naast (traditionele) advertenties en TV-spots, maakte de OVAM in 2010 gebruik

van heel wat outdoor-reclame: affiches langs snelwegen, beklede trams en bussen, aanwezigheid op verschillende evenementen. De campagne stond ook in de kijker tijdens de laatste PAMPA-awards, een wedstrijd die zich exclusief richt tot overheids-advertenties. De campagneposters van de OVAM waren goed voor de zilveren trofee.

Groene vent zkt Groenevent

In 2010 ging de nieuwe campagne *Groene vent zkt groen event* op zoek naar organisatoren die de ecologische voetafdruk van hun festival of sportmanifestatie aanpakken. Het doel is de organisatoren en medewerkers van festivals, sportevenementen en inoorevenementen warm te maken om hun evenement zo duurzaam mogelijk te organiseren. Een cruciaal onderdeel van de campagne is het meten van de ecologische voetafdruk van het

evenement en zijn bezoekers. De OVAM ontwikkelde hiertoe in 2009 een eventscan voor organisatoren van festivals en evenementen. Een handig en bovendien gratis instrument om de ecologische impact en het effect van maatregelen in objectieve cijfers te vatten. Om de hele campagne schwing te geven kreeg de campagne een eigen mascotte. De Groene vent belichaamt - letterlijk en figuurlijk - de bewustmaking rond de milieupact van evenementen.

In het najaar reikte de jury voor het eerst de Groenevent Awards uit. De muziekfestivals Ieperfest en Afro-Latino en de Internationale Tweedaagse wandeltocht van Blankenberge kaapten de prijzen weg. Zij kregen een geldprijs van 2000 euro. De Award helpt bovendien om hun imago van groen evenement kracht bij te zetten.

→ Facts & Figures

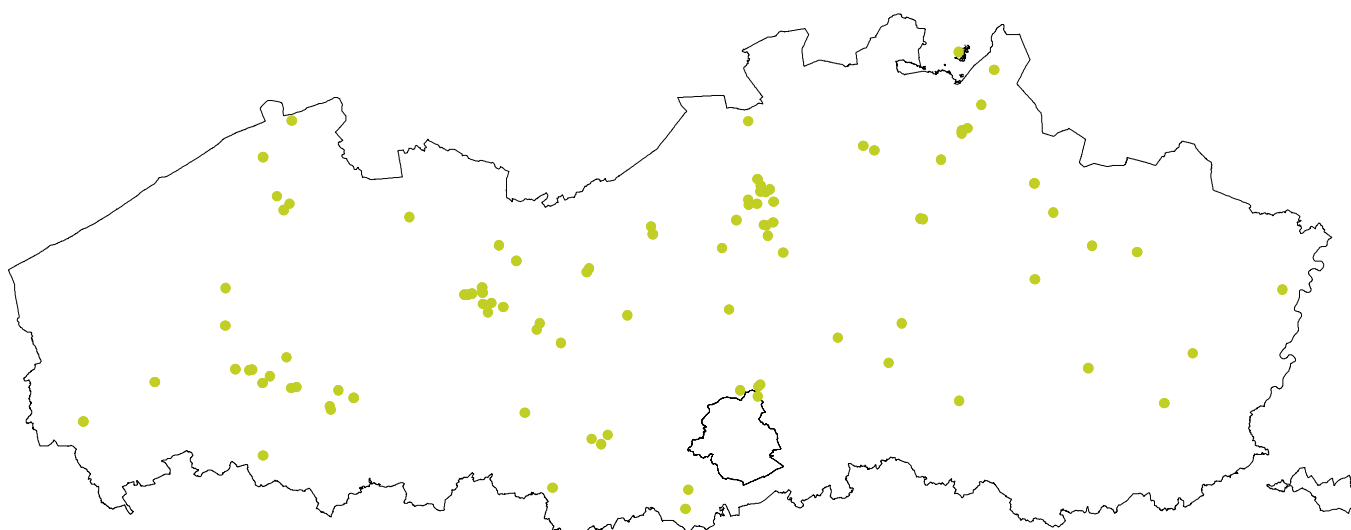

Facts & Figures

Afdeling Interventies, Verwijderingen en Saneringen

Enkele belangrijke tussenkomsten in 2010

Project	Gemeente	Vroegere activiteit en verontreiniging	Voorziene nabestemming	Kostprijs €
Modernit	Aalst	Oude stortplaats asbest	Industriegebied	2 miljoen
PCN	Nieuwpoort	Voormalige industrie zware metalen	Woongebied	8 miljoen
Pastoriestraat	Brugge	Oud stort minerale olie, PAK's	Woongebied	2,3 miljoen
Zinkassen	Lommel	Functionele ophoging met zinkassen zware metalen	Woongebied	1 miljoen
AZ Damiaan (2 ^e fase)	Oostende	Werf poly- en monoaromatische koolwaterstoffen, olie, fenol	Ziekenhuis	0,5 miljoen
Nilefos	Zelzate	Gipsstort	Industriegebied Milieupark	2,9 miljoen
Veiligheids- en voorzorgsmaatregelen regionaal BBO	Regio Machelen Vilvoorde	Industriegebied VOCl's	Industriegebied	1 miljoen
Carcoke	Brugge	Cokesfabriek PAK's	Industriegebied	12 miljoen
Vinkevelden	Antwerpen	Omgeving metallurgische nijverheid zware metalen	Woongebied	0,3 miljoen
Asbestcement-draailingen (2e fase)	Regio Willebroek - Kapelle-op-den-Bos	Functionele ophoging met asbestcementshoudende afvalstoffen	Woongebied	2,6 miljoen

● Ambtshalve saneringen

IVS op 1 april 2011

Afdeling Afval- en Materialenbeheer

Door de verhoogde heffing op het storten van brandbaar afval (van kracht sinds 2007), is het aangeboden volume stelselmatig gedaald. 2009 was daarbij een kanteljaar. Het sturend effect zet zich ook in 2010 verder. In vergelijking met 2009 werd in 2010 14 000 ton minder brandbaar afval gestort. De geringe daling hangt samen met de stijgende hoeveelheid afval vanaf 2010 door het economische herstel.

De hoeveelheid verbrand afval steeg met 58 897 ton, de hoeveelheid meeverbrand afval met 180 684 ton en de hoeveelheid overgebracht afval met 51 509 ton.

De totale inkomsten uit heffingen namen met 5,5 miljoen euro toe en bedroegen voor 2010 ongeveer 33,4 miljoen euro.

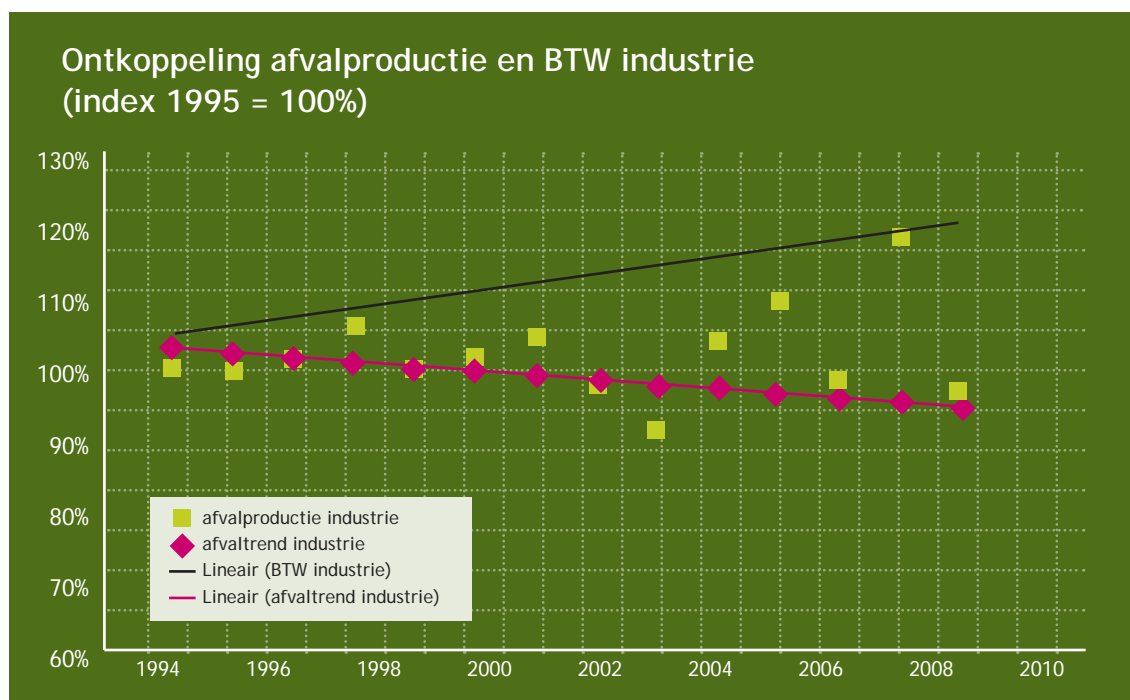
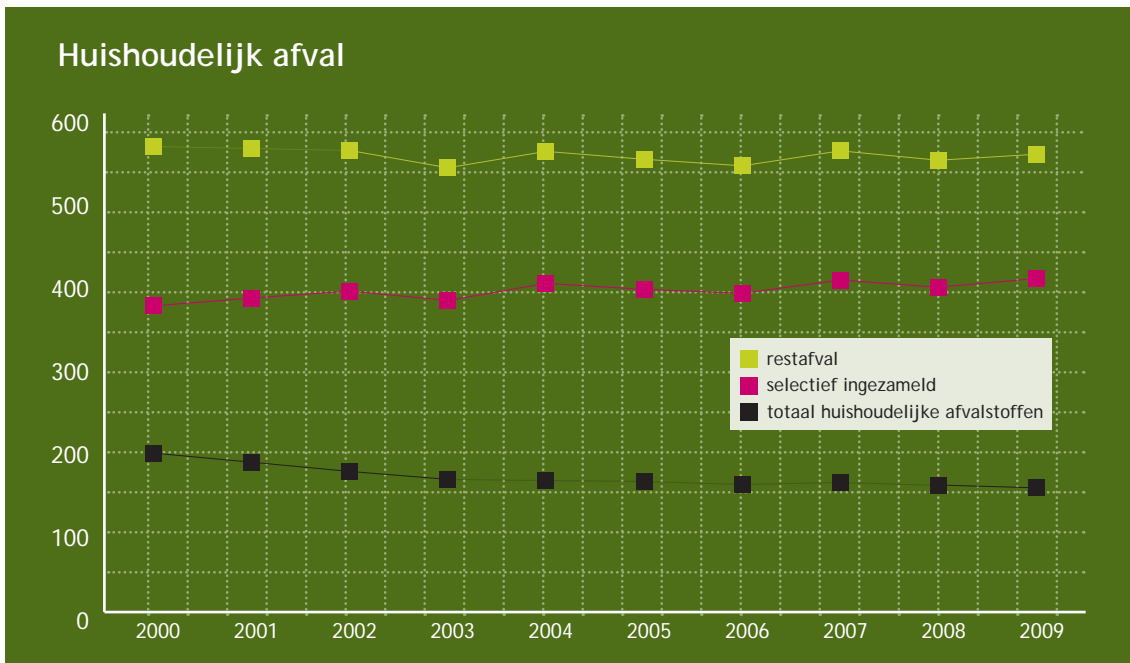
Verwerkte hoeveelheden afvalstoffen en de geïnde heffingen in 2010:

	2010	
	in ton	in euro
Storten brandbaar afval	381.799	8.946.728
Storten niet brandbaar afval	788.203	6.515.913
Verbranden	1.903.765	12.199.303
Meeverbranden	484.277	1.587.268
Overbrengen	694.805	2.479.291
Totaal		31.728.503

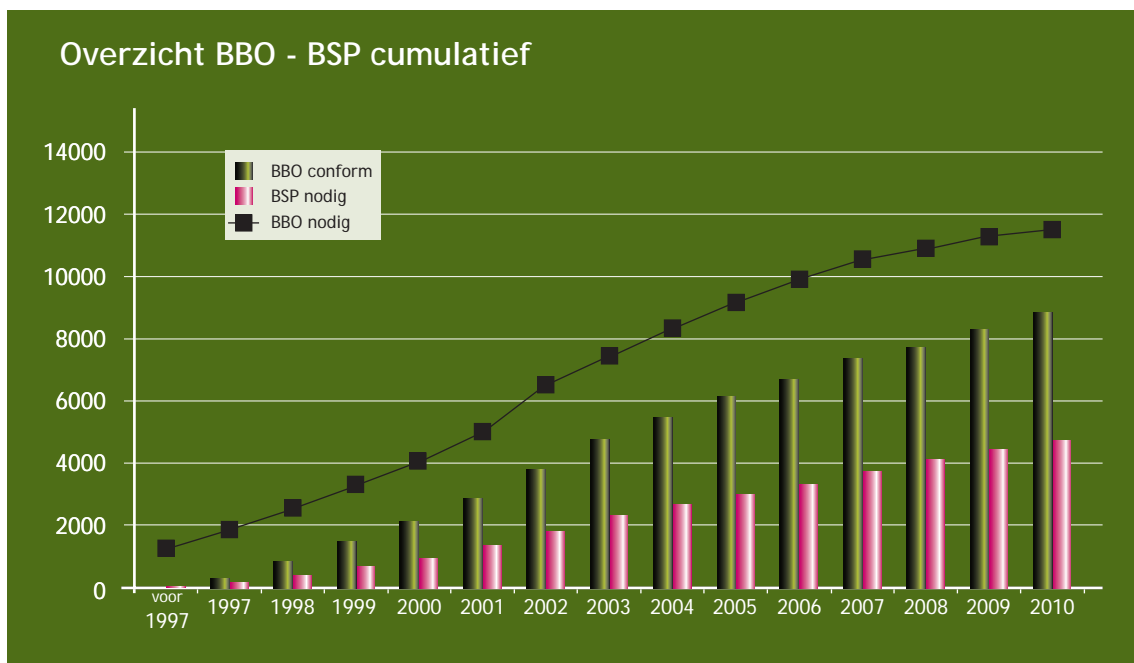
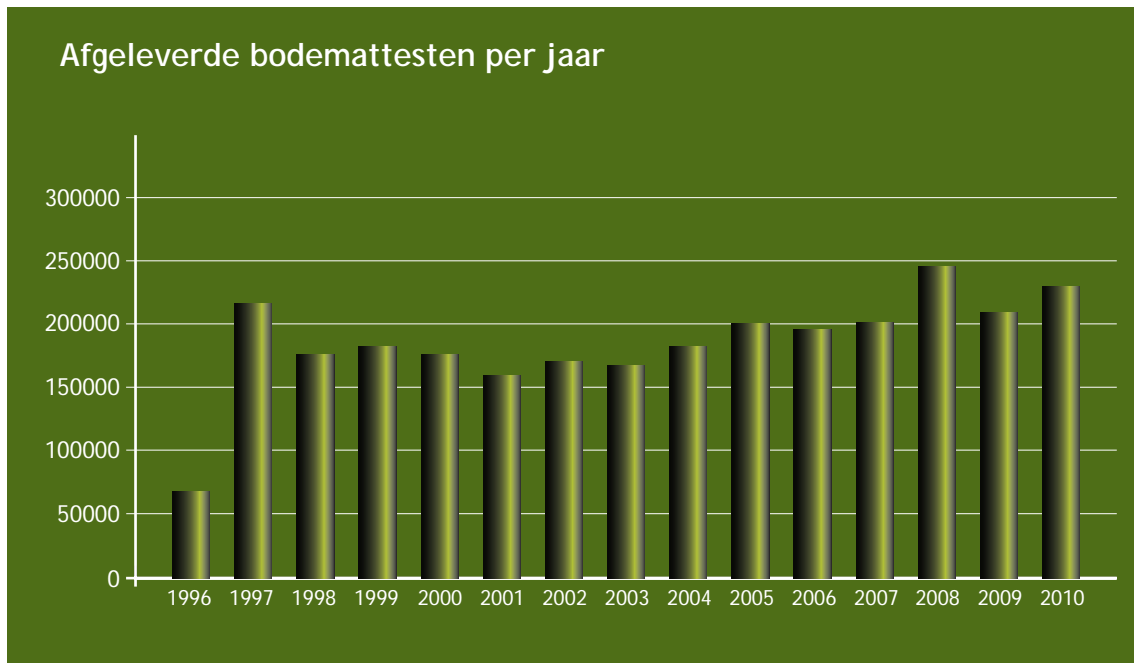
De Vlaming sorteerde nooit beter dan in 2009

De hoeveelheid huishoudelijk restafval daalde in 2009 voor de eerste maal onder de grens van 150 kg per inwoner. In 2008 was dit nog 153 kg per inwoner. Op gemeentelijk niveau zaten 203 van de 308 Vlaamse gemeenten in 2009 onder dit streefcijfer.

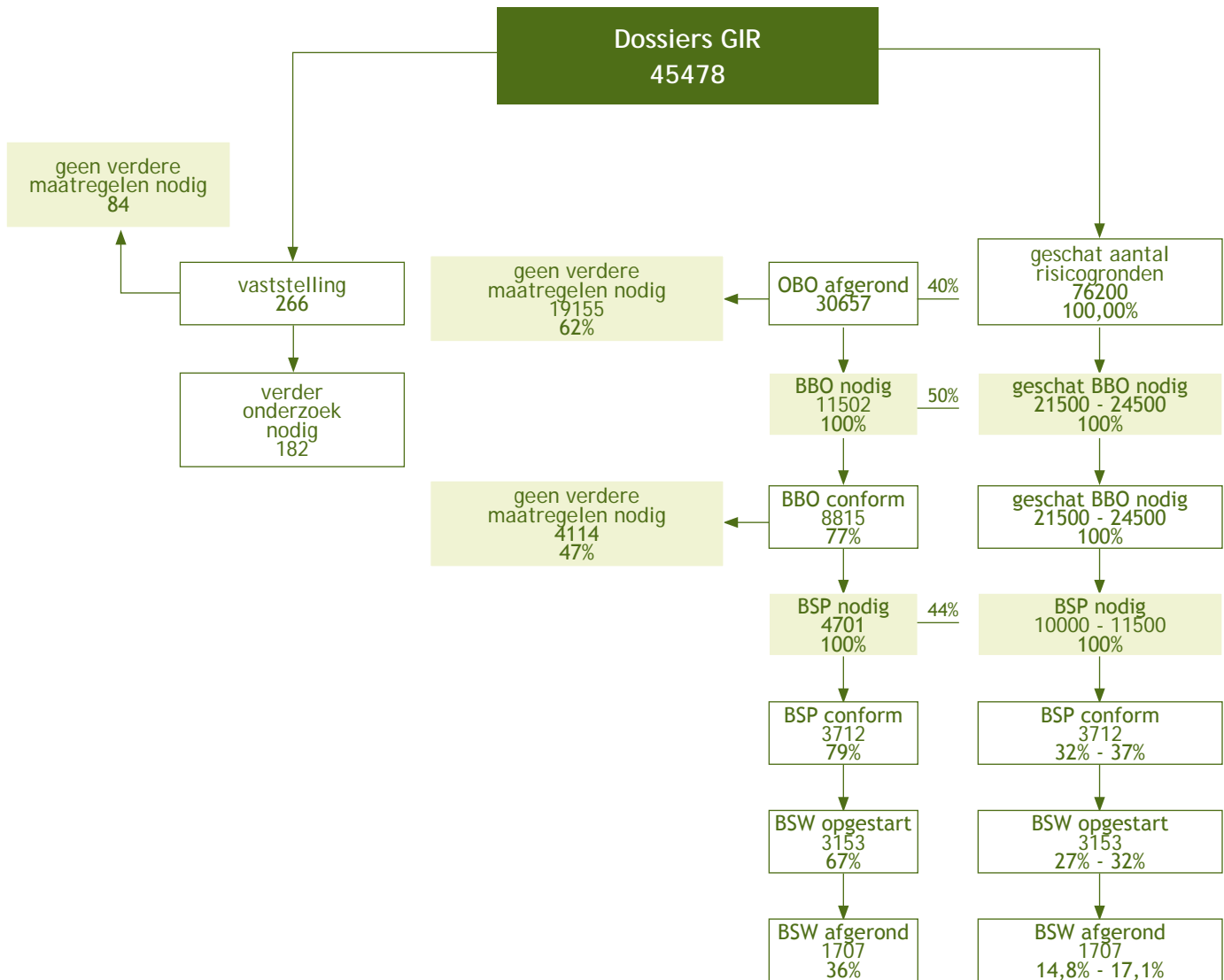
De totale hoeveelheid huishoudelijke afvalstoffen ingezameld in 2009 bedroeg 3 437 309 ton of 551 kg per inwoner. Dat is een toename met 2 % tegenover 2008 of een toename met 6 kg per inwoner, maar de lange-termijndoelstelling van max. 560 kg per inwoner wordt ruimschoots gehaald. Over de periode 2000 tot en met 2009 - een periode met een sterke economische groei - is er echter een duidelijke ontkoppeling tussen de groei van de bevolking en de consumptie enerzijds en de totale hoeveelheid huishoudelijke afvalstoffen anderzijds.

Afdeling Bodembeheer

Overzicht dossiers afdeling Bodembeheer

GIR: Grondeninformatieregister
 OBO: Oriënterend bodemonderzoek
 BBO: Beschrijvend bodemonderzoek
 BSP: Bodemsaneringsproject
 BSW: Bodemsaneringswerken

Afdeling Algemene Diensten

Omdat de OVAM belang hecht aan de mening van haar personeel en wil zorgen dat de tevredenheid van haar werknemers hoog is, nam ze deel aan een personeelspeiling in 2010. Deze peiling werd afgenomen in samenwerking met het Agentschap voor Overheidspersoneel. De OVAM nam reeds deel in 2004, 2006 en 2008. Door middel van een vragenlijst werd gepeild naar hoe de medewerkers van de OVAM het personeelsbeleid en het arbeidsklimaat binnen de OVAM ervaren en hoe een aantal waarden worden beleefd. In 2011 worden de resultaten geanalyseerd en verwerkt. Op basis van de resultaten zal de OVAM een aantal aanbevelingen maken, en werkt het verder aan het behoud en de versterking van de tevredenheid van het personeel.

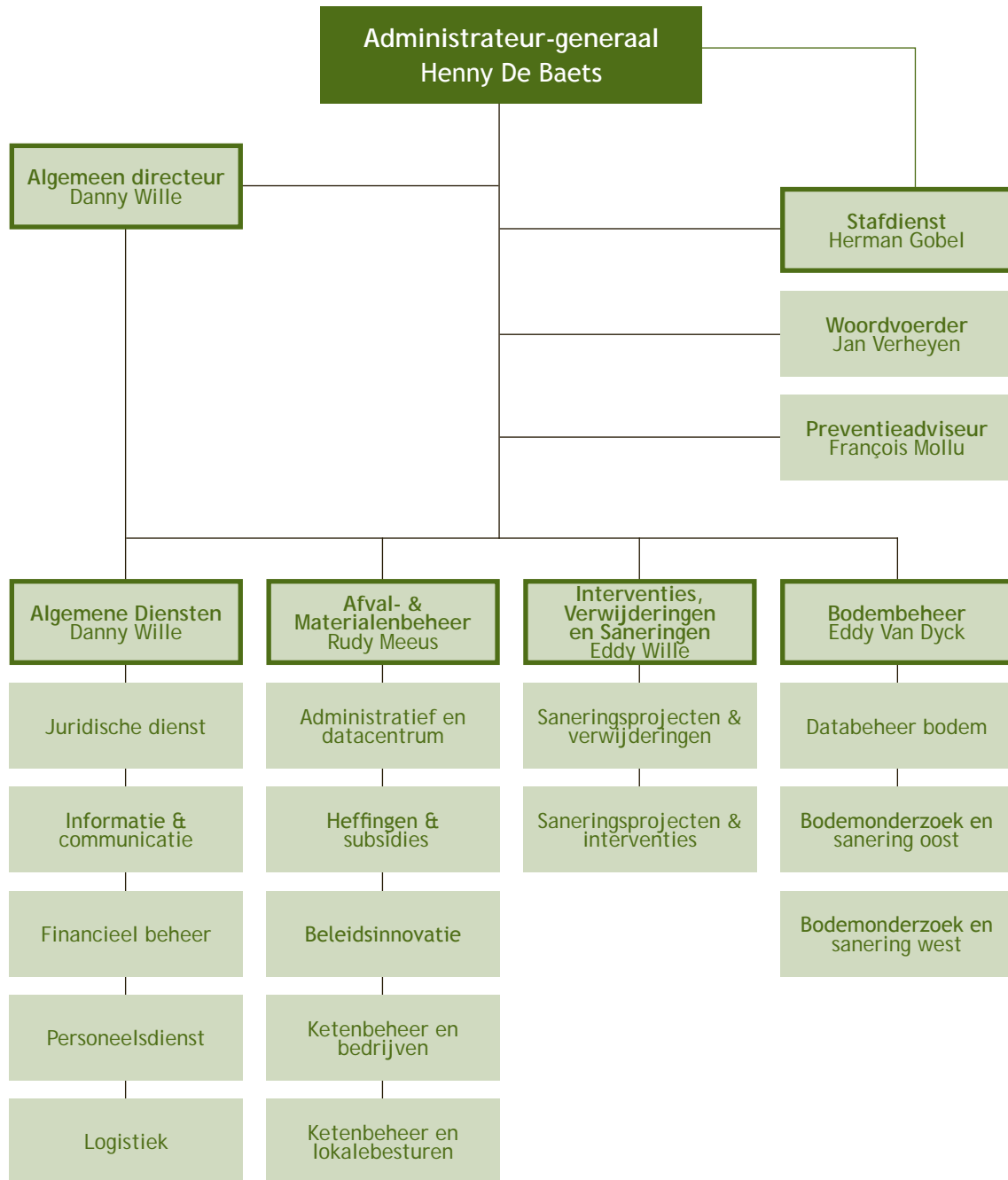
In de loop van 2010 ontving de klachtenmanager 25 klachten. Slechts 3 hiervan werden deels of volledig gegrond verklaard. Het grootste deel van de vragen die toekomen bij de klachtenmanager, zijn vragen naar algemene informatie of naar de stand van zaken in een dossier. Ook al gaat het niet om klachten in de strikte zin van het woord, alle vragen zijn opgevolgd en beantwoord. De eigenlijke klachten zijn gemiddeld binnen de 17 dagen beantwoord. U kunt de klachtenrapportage 2010 raadplegen op de website van de OVAM (www.ovam.be) door te surfen naar de pagina van de klachtenmanager.

Personeelseffectief en loonkost

"Personeelsleden in uw entiteit of organisatie (exclusief instructiepersoneel en buitenlandpersoneel met Belgisch of lokaal contract)"						TOTAAL																		
Personeelsaantal op 31/12/2010 (in personen) ⁽¹⁾						387																		
<table border="1" style="margin-left: 40px;"> <thead> <tr> <th colspan="2">Geslacht</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Man</td> <td>Vrouw</td> </tr> <tr> <td>152</td> <td>235</td> </tr> </tbody> </table>							Geslacht		Man	Vrouw	152	235												
Geslacht																								
Man	Vrouw																							
152	235																							
<table border="1" style="margin-left: 40px;"> <thead> <tr> <th colspan="6">Leeftijdscategorieën</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td><=34 j</td> <td>35-44 j</td> <td>45-49 j</td> <td>50-54 j</td> <td>55-59 j</td> <td>> 60 j</td> </tr> <tr> <td>132</td> <td>139</td> <td>46</td> <td>44</td> <td>21</td> <td>5</td> </tr> </tbody> </table>							Leeftijdscategorieën						<=34 j	35-44 j	45-49 j	50-54 j	55-59 j	> 60 j	132	139	46	44	21	5
Leeftijdscategorieën																								
<=34 j	35-44 j	45-49 j	50-54 j	55-59 j	> 60 j																			
132	139	46	44	21	5																			
<table border="1" style="margin-left: 40px;"> <thead> <tr> <th colspan="4">Kwalificatie (niveau)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>A</td> <td>B</td> <td>C</td> <td>D</td> </tr> <tr> <td>206</td> <td>75</td> <td>82</td> <td>24</td> </tr> </tbody> </table>							Kwalificatie (niveau)				A	B	C	D	206	75	82	24						
Kwalificatie (niveau)																								
A	B	C	D																					
206	75	82	24																					
<table border="1" style="margin-left: 40px;"> <thead> <tr> <th colspan="2">Statuut</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Statutair (incl. stagiairs)</td> <td>Contractueel</td> </tr> <tr> <td>218</td> <td>169</td> </tr> </tbody> </table>							Statuut		Statutair (incl. stagiairs)	Contractueel	218	169												
Statuut																								
Statutair (incl. stagiairs)	Contractueel																							
218	169																							

(1) Inclusief management, startbanen, jobstudenten, personeel tewerkgesteld in DAB's. Inclusief personeel dat tewerkgesteld wordt met middelen uit fondsen (VOI's type A & IVA's met rp) en inclusief het ter beschikking gesteld personeel aan privaatrechterlijke entiteiten met uw leidend ambtenaar aan het hoofd (cfr. Vzw & nv). inclusief uitstappers en gedetacheerden naar kabinetten.

Organogram van de OVAM

Uitvoeringsrekening OVAM begroting 2010 (ordonnanceringen in euro)

Ontvangsten	
Overgedragen saldo vorige begrotingsjaren	7.413.717,35
Eigen inkomsten (hoofdzakelijk bodemattesten en kennisgevingsdossiers)	8.069.845,40
Inkomensoverdrachten van bedrijven (bijvoorbeeld UMICORE en ambtshalve terugvorderingen)	1.248.292,22
Inkomensoverdrachten van E.G. Instellingen en Lidstaten (CityChlor project)	96.109,46
Inkomensoverdrachten binnen de sector overheid (hoofdzakelijk werkingsdotatie en MINA-dotaties)	26.367.393,63
Kapitaaloverdrachten binnen de sector overheid (investeringsdotatie en MINA-dotaties)	27.612.418,56
Verkopen materieel vaste activa	109,95
Liquidatie van deelnemingen in privé-ondernemingen (EKOL NV)	2.741.640,00
Opname uit Bodembeschermingsfonds	23.060.905,10
Totaal	96.610.431,67

Uitgaven	
Over te dragen saldo	7.957.757,58
Lonen en sociale lasten	21.094.736,36
Algemene werkingskosten (huisvestingskosten, kantoorkosten, reiskosten ...)	2.652.290,49
Huur gebouwen	1.996.899,43
Indirecte belastingen	218.679,61
Specifieke aankopen (hoofdzakelijk kosten geschillen en expertisecosten)	584.551,61
Studies en onderzoeken (afval en bodem)	1.869.420,08
Communicatie	912.746,23
Werkingskosten saneringen en attesteringen	3.280.616,61
Verwijderingen en bodemonderzoeken in het kader van de samenwerkingsovereenkomst	10.858,95
Werkingsbijdragen inzameling en afzet (toelage VLACO en IVC)	1.203.131,37
Schadevergoedingen	12.000,00
Bijdragen aan de sociale dienst	23.553,50
Inkomensoverdrachten binnen de sector overheid (CFO-vergoeding)	24.224,59
Verwijderingen en saneringen	23.737.194,57
Installaties, machines en uitrusting	171.049,94
Kantoorcomputers en -meubilair	15.935,70
Hardware	261.067,35
Software	1.031.962,14
Spijzing van het Bodembeschermingsfonds	29.551.755,56
Totaal	96.610.431,67

Uitvoeringsrekening MINA-fonds -deel OVAM (in euro)

	Vastleggingen	Ordonnanceringen
Overdracht financiële fondsen bodemsanering - VLABOTEX	509.402,30	509.402,30
Subsidies dierlijk afval	7.684.668,00	8.031.339,75
Subsidies aan erkende kringloopcentra	916.999,73	906.765,73
Inkomensoverdrachten aan provincies, provinciebedrijven, gemeenten, gemeentebedrijven en intergemeentelijke samenwerkingsverbanden ter ondersteuning van preventie (compostvaten, informatiestands, demoplaatsen compostmeesters ...) en selectieve inzameling	548.590,00	407.940,00
Investeringsubsidies aan provincies, provinciebedrijven, gemeenten, gemeentebedrijven en intergemeentelijke samenwerkingsverbanden ter ondersteuning van preventie, selectieve inzameling (containerparken, ondergrondse containers, diftarsystemen ...) en van het bouwen van installaties (groen- en GFT-compostering, sortering grofvuil ...)	5.434.453,00	4.602.317,00

Uitvoeringsrekening OVAM begroting 2009 (ordonnancerings in euro)

Ontvangsten	
Overgedragen saldo vorige begrotingsjaren	4.013.137,35
Eigen inkomsten (voornamelijk bodemattesten en kennisgevingsdossiers)	6.988.299,56
Inkomensoverdrachten van bedrijven (bijvoorbeeld UMICORE en ambtshalve terugvorderingen)	1.549.677,30
Inkomensoverdrachten van E.G. Instellingen en Lidstaten	2.780,76
Inkomensoverdrachten binnen de sector overheid (voornamelijk werkingsdotatie en MINA-dotaties)	29.746.194,46
Kapitaaloverdrachten binnen de sector overheid (investeringsdotatie en MINA-dotaties)	18.772.773,40
Verkopen materieel vaste activa	7.550,00
Opname uit Bodembeschermingsfonds	18.724.107,01
Totaal	79.804.519,84

Uitgaven	
Over te dragen saldo	7.413.717,35
Lonen en sociale lasten	20.578.403,16
Algemene werkingskosten (huisvestingskosten, kantoorkosten, reiskosten ...)	2.711.538,01
Huur gebouwen	2.001.586,04
Operationele leasing voertuigen	100.007,39
Indirecte belastingen	198.712,80
Specifieke aankopen (voornamelijk kosten geschillen en expertisecosten)	715.565,72
Studies en onderzoeken (afval en bodem)	2.063.287,20
Communicatie	1.572.015,79
Werkingskosten saneringen en attesteringen	3.063.661,76
Verwijderingen en bodemonderzoeken in het kader van de samenwerkingsovereenkomst	1.441,10
Werkingsbijdragen inzameling en afzet (toelage VLACO en IVC)	1.177.694,60
Schadevergoedingen	105.408,05
Annulaties terugvorderingen ambtshalve uitgaven	577.475,53
Bijdragen aan de sociale dienst	23.209,20
Inkomensoverdrachten binnen de sector overheid (CFO-vergoeding)	477.758,62
Verwijderingen en saneringen	19.864.544,80
Terreinen	1.575,00
Installaties, machines en uitrusting	33.670,68
Kantoor machines en -meubilair	29.589,24
Hardware	205.466,40
Software	433.981,84
Spijzing van het Bodembeschermingsfonds	16.454.209,56
Totaal	79.804.519,84

Uitvoeringsrekening MINA-fonds -deel OVAM (in euro)

	Vastleggingen	Ordonnanceringen
Overdracht financiële fondsen bodemsanering - VLABOTEX	676.633,03	676.633,03
Subsidies dierlijk afval	8.990.000,00	8.831.652,90
Subsidies aan erkende kringloopcentra	936.000,00	936.000,00
Inkomensoverdrachten aan provincies, provinciebedrijven, gemeenten, gemeentebedrijven en intergemeentelijke samenwerkingsverbanden ter ondersteuning van preventie (compostvaten, informatiestands, demoplaatsen compostmeesters, ...) en selectieve inzameling	535.650,00	599.190,00
Investeringsubsidies aan provincies, provinciebedrijven, gemeenten, gemeentebedrijven en intergemeentelijke samenwerkingsverbanden ter ondersteuning van preventie, selectieve inzameling (containerparken, ondergrondse containers, diftarsystemen, ...) en van het bouwen van installaties (groen- en GFT-compostering, sortering grofvuil, ...)	4.731.830,00	5.531.155,73

